

Środa, 10 marca 2021 r.

P9_TA(2021)0073

Należyta staranność i odpowiedzialność przedsiębiorstw**Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 10 marca 2021 r. zawierające zalecenia dla Komisji dotyczące należytej staranności i odpowiedzialności przedsiębiorstw (2020/2129(INL))**

(2021/C 474/02)

Parlament Europejski,

- uwzględniając art. 225 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
- uwzględniając Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej (zwaną dalej „Kartą”),
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 995/2010 z dnia 20 października 2010 r. ustanawiające obowiązki podmiotów wprowadzających do obrotu drewno i produkty z drewna ⁽¹⁾ („rozporządzenie w sprawie drewna”),
- uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/34/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie rocznych sprawozdań finansowych, skonsolidowanych sprawozdań finansowych i powiązanych sprawozdań niektórych rodzajów jednostek, zmieniającą dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/43/WE oraz uchylającą dyrektywy Rady 78/660/EWG i 83/349/EWG ⁽²⁾ („dyrektywa o rachunkowości”),
- uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE z dnia 22 października 2014 r. zmieniającą dyrektywę 2013/34/UE w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności przez niektóre duże jednostki oraz grupy ⁽³⁾ („dyrektywa w sprawie sprawozdawczości niefinansowej”),
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/821 z dnia 17 maja 2017 r. ustanawiające obowiązki w zakresie należytej staranności w łańcuchu dostaw unijnych importerów cyny, tantalum i wolframu, ich rud oraz złota pochodzących z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka ⁽⁴⁾ (rozporządzenie w sprawie minerałów z regionów ogarniętych konfliktami),
- uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/828 z dnia 17 maja 2017 r. zmieniającą dyrektywę 2007/36/WE w zakresie zachęcania akcjonariuszy do długoterminowego zaangażowania ⁽⁵⁾ („dyrektywa o prawach akcjonariuszy”),
- uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1937 z dnia 23 października 2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii ⁽⁶⁾ („dyrektywa o ochronie sygnalistów”),
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2088 z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie ujawniania informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem w sektorze usług finansowych ⁽⁷⁾ („rozporządzenie w sprawie ujawniania informacji”),
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088 ⁽⁸⁾ („rozporządzenie w sprawie systematyki”),
- uwzględniając unijny Plan działania w zakresie finansowania zrównoważonego wzrostu gospodarczego ⁽⁹⁾,
- uwzględniając Europejski Zielony Ład ⁽¹⁰⁾,

⁽¹⁾ Dz.U. L 295 z 12.11.2010, s. 23.⁽²⁾ Dz.U. L 182 z 29.6.2013, s. 19.⁽³⁾ Dz.U. L 330 z 15.11.2014, s. 1.⁽⁴⁾ Dz.U. L 130 z 19.5.2017, s. 1.⁽⁵⁾ Dz.U. L 132 z 20.5.2017, s. 1.⁽⁶⁾ Dz.U. L 305 z 26.11.2019, s. 17.⁽⁷⁾ Dz.U. L 317 z 9.12.2019, s. 1.⁽⁸⁾ Dz.U. L 198 z 22.6.2020, s. 13.⁽⁹⁾ COM(2018)0097 final.⁽¹⁰⁾ COM(2019)0640 final.

Środa, 10 marca 2021 r.

- uwzględniając wytyczne Komisji dotyczące sprawozdawczości w zakresie informacji niefinansowych (metodyka sprawozdawczości niefinansowej) ⁽¹¹⁾ oraz wytyczne Komisji dotyczące sprawozdawczości w zakresie informacji niefinansowych: *Suplement dotyczący zgłaszania informacji związanych z klimatem* ⁽¹²⁾,
- uwzględniając swoje rezolucje z dnia 25 października 2016 r. w sprawie odpowiedzialności przedsiębiorstw za poważne naruszenia praw człowieka w państwach trzecich ⁽¹³⁾, z dnia 27 kwietnia 2017 r. w sprawie inicjatywy przewodniej UE dotyczącej przemysłu konfekcyjnego ⁽¹⁴⁾ oraz z dnia 29 maja 2018 r. w sprawie zrównoważonego finansowania ⁽¹⁵⁾,
- uwzględniając porozumienie paryskie przyjęte w dniu 12 grudnia 2015 r. („porozumienie paryskie”),
- uwzględniając Agendę na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, przyjętą w 2015 r., a zwłaszcza 17 celów zrównoważonego rozwoju,
- uwzględniając dokument ramowy ONZ z 2008 r. w dziedzinie działalności gospodarczej i praw człowieka zatytułowany „Protect, Respect and Remedy” [Chronić, szanować i naprawiać],
- uwzględniając wytyczne ONZ dotyczące biznesu i praw człowieka z 2011 r. ⁽¹⁶⁾,
- uwzględniając wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych ⁽¹⁷⁾,
- uwzględniając wytyczne OECD dotyczące należytej staranności w celu odpowiedzialnego prowadzenia działalności gospodarczej ⁽¹⁸⁾,
- uwzględniając wytyczne OECD w zakresie należytej staranności dotyczące odpowiedzialnych łańcuchów dostaw w sektorze odzieżowo-obuwniczym ⁽¹⁹⁾,
- uwzględniając wytyczne OECD dotyczące należytej staranności w zakresie odpowiedzialnych łańcuchów dostaw minerałów z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka ⁽²⁰⁾,
- uwzględniając wytyczne OECD/FAO dotyczące odpowiedzialnego łańcucha dostaw rolnych ⁽²¹⁾,
- uwzględniając wytyczne OECD dla inwestorów instytucjonalnych, dotyczące należytej staranności w zakresie odpowiedzialnego prowadzenia działalności gospodarczej ⁽²²⁾,
- uwzględniając wytyczne OECD dotyczące należytej staranności w celu odpowiedzialnego udzielania kredytów przedsiębiorstwom i gwarantowania emisji papierów wartościowych ⁽²³⁾,
- uwzględniając deklarację Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP) z 1998 r. dotyczącą podstawowych zasad i praw w pracy i towarzyszące jej działania następcze ⁽²⁴⁾,
- uwzględniając wydaną przez MOP w 2017 r. trójstronną deklarację zasad dotyczących przedsiębiorstw wielonarodowych i polityki społecznej ⁽²⁵⁾,

⁽¹¹⁾ Dz.U. C 215 z 5.7.2017, s. 1.

⁽¹²⁾ Dz.U. C 209 z 20.6.2019, s. 1.

⁽¹³⁾ Dz.U. C 215 z 19.6.2018, s. 125.

⁽¹⁴⁾ Dz.U. C 298 z 23.8.2018, s. 100.

⁽¹⁵⁾ Dz.U. C 76 z 9.3.2020, s. 23.

⁽¹⁶⁾ https://www.ohchr.org/documents/publications/guidingprinciplesbusinesshr_en.pdf.

⁽¹⁷⁾ <http://mneguidelines.oecd.org/guidelines>.

⁽¹⁸⁾ <https://www.oecd.org/investment/due-diligence-guidance-for-responsible-business-conduct.htm>.

⁽¹⁹⁾ <http://www.oecd.org/industry/inv/mne/responsible-supply-chains-textile-garment-sector.htm>.

⁽²⁰⁾ <https://www.oecd.org/corporate/oecd-due-diligence-guidance-for-responsible-supply-chains-of-minerals-from-conflict-affected-and-high-risk-areas-9789264252479-en.htm>.

⁽²¹⁾ <https://www.oecd.org/daf/inv/investment-policy/rbc-agriculture-supply-chains.htm>.

⁽²²⁾ <https://www.oecd.org/investment/due-diligence-guidance-for-responsible-business-conduct.htm>.

⁽²³⁾ <https://www.oecd.org/investment/due-diligence-for-responsible-corporate-lending-and-securities-underwriting.htm#:~:text=Due%20Diligence%20for%20Responsible%20Corporate%20Lending%20and%20Securities%20Underwriting%20provides,risks%20associated%20with%20their%20clients>.

⁽²⁴⁾ <https://www.ilo.org/declaration/thedeclaration/textdeclaration/lang-en/index.htm>.

⁽²⁵⁾ https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/—ed_emp/—emp_ent/—multi/documents/publication/wcms_094386.pdf.

Środa, 10 marca 2021 r.

- uwzględniając broszurę ONZ pt. „Wymiar płci w wytycznych dotyczących biznesu i praw człowieka”⁽²⁶⁾,
 - uwzględniając francuską ustawę nr 2017-399 w sprawie obowiązku czujności przedsiębiorstw dominujących i zamawiających⁽²⁷⁾,
 - uwzględniając holenderską ustawę o wprowadzeniu obowiązku dochowania należytej staranności w celu zapobiegania dostawom towarów i świadczeniu usług przy wykorzystaniu pracy dzieci⁽²⁸⁾,
 - uwzględniając rekomendację CM/Rec(2016)3 Komitetu Ministrów do państw członkowskich dotyczącą praw człowieka i biznesu przyjętą przez Komitet Ministrów w dniu 2 marca 2016 r.,
 - uwzględniając badanie Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Zewnętrznej Unii Europejskiej z lutego 2019 r. pt. „Dostęp do środków prawnych dla ofiar naruszeń praw człowieka przez przedsiębiorstwa w państwach trzecich”⁽²⁹⁾,
 - uwzględniając briefingi Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Zewnętrznej Unii Europejskiej z czerwca 2020 r. zatytułowane „Prawodawstwo UE dotyczące należytej staranności w zakresie praw człowieka – monitorowanie, egzekwowanie i dostęp do wymiaru sprawiedliwości dla ofiar”⁽³⁰⁾ oraz „Istotne elementy potencjalnych przepisów dotyczących należytej staranności w zakresie praw człowieka”,
 - uwzględniając badanie przygotowane dla Komisji Europejskiej pt. „Wymogi w zakresie należytej staranności w całym łańcuchu dostaw”⁽³¹⁾,
 - uwzględniając badanie przygotowane dla Komisji Europejskiej pt. „Obowiązki dyrektorów a zrównoważony ład korporacyjny”⁽³²⁾,
 - uwzględniając zasady w sprawie praw dziecka i przedsiębiorczości opracowane przez UNICEF, inicjatywę ONZ Global Compact i Międzynarodowe Przymierze Save the Children⁽³³⁾,
 - uwzględniając plan działania Komisji w sprawie unii rynków kapitałowych (COM(2020)0590),
 - uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego na temat obowiązkowej należytej staranności,
 - uwzględniając art. 47 i 54 Regulaminu,
 - uwzględniając opinie przedstawione przez Komisję Spraw Zagranicznych, Komisję Handlu Międzynarodowego i Komisję Rozwoju,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Prawnej (A9-0018/2021),
- A. mając na uwadze, że art. 3 i 21 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) stanowią, że w stosunkach zewnętrznych Unia ma umacniać i propagować swoje wartości i zasady, a mianowicie zasady praworządności oraz poszanowania i ochrony praw człowieka, oraz przyczyniać się do trwałego rozwoju Ziemi, solidarności, swobodnego i uczciwego handlu oraz ścisłego przestrzegania i rozwoju prawa międzynarodowego; mając w szczególności na uwadze, że Unia ma wspierać trwały rozwój gospodarczy, społeczny i środowiskowy krajów rozwijających się, przyjmując za nadrzędny cel likwidację ubóstwa; mając na uwadze, że Unia ma przestrzegać tych zasad i dążyć do osiągnięcia tych celów przy opracowywaniu i wprowadzaniu w życie zewnętrznych aspektów innych swoich polityk;

⁽²⁶⁾ https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Business/Gender_Booklet_Final.pdf.

⁽²⁷⁾ Francuska ustawa nr 2017-399 z dnia 27 marca 2017 r. o należytej staranności jednostek dominujących i przedsiębiorstw zlecających, Dz.U. nr 0074 z dnia 28 marca 2017 r.

⁽²⁸⁾ Ustawa z 24 października 2019 r. wprowadzająca obowiązek należytej staranności w celu zapobiegania dostawom towarów i usług powstałych przy wykorzystaniu pracy dzieci (Ustawa o pracy dzieci i należytej staranności).

⁽²⁹⁾ Departament Tematyczny PE ds. Stosunków Zewnętrznych, PE 603.475 – luty 2019 r.

⁽³⁰⁾ Departament Tematyczny PE ds. Stosunków Zewnętrznych, PE 603.505 – czerwiec 2020 r.

⁽³¹⁾ Dyrekcja Generalna ds. Sprawiedliwości i Konsumentów, styczeń 2020 r.

⁽³²⁾ Dyrekcja Generalna ds. Sprawiedliwości i Konsumentów, lipiec 2020 r.

⁽³³⁾ <http://childrenandbusiness.org/>

Środa, 10 marca 2021 r.

- B. mając na uwadze, że art. 208 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) stanowi, że przy realizacji polityk, które mogłyby mieć wpływ na kraje rozwijające się, Unia ma brać pod uwagę cele współpracy na rzecz rozwoju;
- C. mając na uwadze, że globalizacja działalności gospodarczej pogłębiła negatywny wpływ działalności przedsiębiorstw na prawa człowieka, w tym prawa socjalne i pracownicze, środowisko i dobre rządy państw; mając na uwadze, że naruszenia praw człowieka często występują już na pierwszych etapach produkcji, w szczególności podczas pozyskiwania surowców i wytwarzania produktów;
- D. mając na uwadze, że Karta odnosi się do całego prawodawstwa unijnego oraz do organów krajowych wdrażających prawo Unii – zarówno w Unii, jak i państwach trzecich;
- E. mając na uwadze, że jeżeli procedury należytej staranności zostaną wdrożone kompleksowo, przedsiębiorstwa w dłuższej perspektywie odniosą korzyści z lepszego prowadzenia działalności gospodarczej, gdyż skupią się na zapobieganiu szkodom, a nie na ich naprawianiu;
- F. mając na uwadze, że przyszłe prawodawstwo dotyczące należytej staranności i odpowiedzialności przedsiębiorstw europejskich miałyby skutki eksterytorialne oraz wpływałyby na rozwój społeczny, gospodarczy i środowiskowy krajów rozwijających się oraz na ich perspektywy osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju; mając na uwadze, że ten znaczący wpływ mógłby przyczynić się do osiągnięcia celów polityki Unii dotyczących rozwoju;
- G. mając na uwadze, że przedsiębiorstwa powinny szanować prawa człowieka, w tym prawa międzynarodowe i prawa podstawowe zapisane w Karcie, środowisko i dobre rządy oraz nie powinny powodować negatywnych skutków w tym zakresie ani się do nich przyczyniać; mając na uwadze, że należyta staranność powinna opierać się na zasadzie „nie szkodzić”; mając na uwadze, że art. 21 TUE wymaga od Unii promowania i umacniania uniwersalności i niepodzielności praw człowieka oraz podstawowych wolności zagwarantowanych w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności i w Karcie w celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju oraz spójności między działaniami zewnętrznymi i innymi obszarami polityki Unii; mając na uwadze, że Rada Unii Europejskiej uznała, iż poszanowanie praw człowieka przez przedsiębiorstwa w ramach ich działalności oraz łańcuchów dostaw jest ważne do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju wyznaczonych przez ONZ;
- H. mając na uwadze, że demokracja, która chroni prawa człowieka i podstawowe wolności, jest jedyną formą rządów zgodną ze zrównoważonym rozwojem; mając na uwadze, że korupcja i brak przejrzystości w znacznym stopniu zagrażają prawom człowieka;
- I. mając na uwadze, że prawo do skutecznego środka prawnego i dostępu do rzetelnego procesu sądowego jest podstawowym prawem człowieka zagwarantowanym w art. 8 Powszechnej deklaracji praw człowieka, art. 2 ust. 3 Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych oraz w art. 6 i 13 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności i art. 47 Karty; mając na uwadze, że Unia, która zobowiązuje się wspierać i chronić i egzekwować prawa człowieka na świecie, powinna pomagać we wspieraniu praw ofiar łamania praw człowieka i nadużyć związanych z działalnością gospodarczą i stanowiących przestępstwo w państwach trzecich, zgodnie z dyrektywami Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE⁽³⁴⁾ i 2012/29/UE⁽³⁵⁾;
- J. mając na uwadze, że korupcja w postępowaniach sądowych ma druzgocący wpływ na rzetelne sprawowanie wymiaru sprawiedliwości i etykę zawodową w sądownictwie oraz nieuchronnie łamie prawo do rzetelnego procesu sądowego oraz prawo do rzeczywistej rekompensaty; mając na uwadze, że korupcja może prowadzić do systematycznego łamania praw człowieka w działalności gospodarczej, na przykład przez uniemożliwienie jednostkom dostępu do towarów i usług, które państwa są zobowiązane zapewnić w ramach wypełniania obowiązków w zakresie praw człowieka, lub przez podnoszenie ceny tych towarów i usług, przez zachęcanie przedsiębiorstw do bezprawnego przejmowania lub przywłaszczania sobie gruntów, przez ułatwianie prania pieniędzy czy przez nieuprawnione przyznawanie licencji lub koncesji firmom wydobywczym;

⁽³⁴⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar, zastępująca decyzję ramową Rady 2002/629/WSiSW (Dz.U. L 101 z 15.4.2011, s. 1).

⁽³⁵⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r. ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW (Dz.U. L 315 z 14.11.2012, s. 57).

Środa, 10 marca 2021 r.

- K. mając na uwadze, że kryzys związany z Covid-19 ujawnił niektóre poważne wady globalnych łańcuchów dostaw i łatwość, z jaką niektóre przedsiębiorstwa mogą przenosić, zarówno w sposób bezpośredni, jak i pośredni, negatywny wpływ swojej działalności gospodarczej do innych jurysdykcji, zwłaszcza poza granicami Unii, i nie ponosić za to odpowiedzialności; mając na uwadze, że jak wykazała Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), przedsiębiorstwa, które podjęły proaktywne działania w celu wyeliminowania zagrożeń spowodowanych kryzysem COVID-19 w sposób łagodzący niekorzystne skutki dla pracowników i łańcuchów dostaw, długoterminowo podnoszą swoją wartość i odporność, poprawiają swoją rentowność krótkoterminową i swoje perspektywy odbudowy w wymiarze średnio- i długoterminowym;
- L. mając na uwadze, że należy podkreślić znaczenie wolności słowa, prawa do zrzeszania się i pokojowych zgromadzeń, w tym prawa do tworzenia związków zawodowych i przystępowania do nich, prawa do rokowań zbiorowych i akcji protestacyjnych, a także prawa do uczciwego wynagrodzenia i do godnych warunków pracy, w tym warunków bezpieczeństwa i higieny pracy;
- M. mając na uwadze, że według statystyk MOP na całym świecie jest około 25 mln ofiar pracy przymusowej, 152 mln ofiar pracy dzieci, 2,78 mln zgonów spowodowanych chorobami zawodowymi rocznie i 374 mln nieśmiertelnych wypadków przy pracy rocznie; mając na uwadze, że MOP opracowała kilka konwencji mających na celu ochronę pracowników, ale nadal nie są one egzekwowane, zwłaszcza jeżeli chodzi o rynki pracy krajów rozwijających się;
- N. mając na uwadze, że nadal utrzymuje się wykorzystywanie i upokarzanie ludzi przez praktyki pracy przymusowej i zbliżonej do niewolniczej, obejmujące miliony osób, z których pracy w 2019 r. czerpały korzyści niektóre przedsiębiorstwa, podmioty publiczne i prywatne oraz osoby na całym świecie; mając na uwadze, że sytuacja pracujących dzieci, których liczbę szacuje się na około 152 miliony, z czego 72 miliony pracują w warunkach niebezpiecznych, a wiele zmusza się do pracy przemocą fizyczną i psychiczną, szantażem i innymi nielegalnymi środkami, jest nie do zaakceptowania i szczególnie niepokojąca; mając na uwadze, że przedsiębiorstwa ponoszą szczególną odpowiedzialność za ochronę dzieci w szczególności i za zapobieganie wszelkim formom pracy dzieci;
- O. mając na uwadze, że podstawowe prawa pracownicze, społeczne i gospodarcze zapisano w szeregu międzynarodowych traktatów i konwencji dotyczących praw człowieka, w tym w Międzynarodowym pakcie praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych, podstawowych normach pracy MOP, Europejskiej karcie społecznej oraz Karcie; mając na uwadze, że prawo do pracy, swobodnego wyboru zatrudnienia i wynagrodzenia zapewniającego pracownikom i ich rodzinom egzystencję niewłaczającą godności ludzkiej to podstawowe prawa człowieka zapisane w art. 23 Powszechnej deklaracji praw człowieka; mając na uwadze, że w coraz większej liczbie krajów, zwłaszcza w strefach przetwórstwa eksportowego, nadal poważne zaniepokojenie budzą: nieodpowiednia państwowa inspekcja pracy, ograniczone prawo do dochodzenia odszkodowania, nadmiernie długi czas pracy, płace niepozwalające na wyjście ponad poziom ubóstwa, a także różnice w wynagrodzeniu kobiet i mężczyzn oraz inne formy dyskryminacji;
- P. mając na uwadze, że grupa robocza ONZ ds. biznesu i praw człowieka podkreśliła zróżnicowany i nieproporcjonalny wpływ działalności handlowej na kobiety i dziewczęta oraz stwierdziła, że należyta staranność w zakresie praw człowieka powinna obejmować zarówno faktyczny, jak i potencjalny wpływ na prawa kobiet;
- Q. mając na uwadze, że specjalny sprawozdawca ONZ ds. praw człowieka i środowiska stwierdził, iż prawo do życia, zdrowia, pożywienia, wody i rozwoju oraz prawo do bezpiecznego, czystego, zdrowego i zrównoważonego środowiska są niezbędne do pełnego korzystania z praw człowieka; mając na uwadze, że specjalny sprawozdawca podkreślił również, iż utrata różnorodności biologicznej zagraża pełnemu korzystaniu z praw człowieka, a państwa powinny wprowadzić regulacje dotyczące szkodliwych dla różnorodności biologicznej wyzładanych przez podmioty prywatne i organy rządowe; mając na uwadze, że w rezolucji 64/292 Zgromadzenie Ogólne ONZ uznało prawo do bezpiecznej i czystej wody pitnej i urządzeń sanitarnych za prawo człowieka; mając na uwadze, że w związku z tym prawa te powinny być ujęte w każdym możliwym rodzaju prawodawstwa;
- R. mając na uwadze, że przedsiębiorstwa dysponują zasadniczo ograniczoną wiedzą na temat wywieranego przez swoją działalność i łańcuchy dostaw wpływu na prawa dziecka oraz potencjalnych skutków, które mogą zmienić życie dzieci;

Środa, 10 marca 2021 r.

- S. mając na uwadze, że Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka oraz Rada Praw Człowieka ONZ stwierdzili, że zmiana klimatu ma niekorzystny wpływ na pełne korzystanie z praw człowieka; mając na uwadze, że państwa członkowskie mają obowiązek poszanowania praw człowieka w pracach dotyczących negatywnych skutków powodowanych przez zmianę klimatu; mając na uwadze, że wszelkie przepisy dotyczące należytej staranności przedsiębiorstw muszą być zgodne z porozumieniem paryskim;
- T. mając na uwadze, że korupcja systemowa łamie zasadę przejrzystości, rozliczalności i niedyskryminacji, co ma poważne konsekwencje dla skutecznego korzystania z praw człowieka; mając na uwadze, że Konwencja OECD o zwalczaniu przekupstwa zagranicznych funkcjonariuszy publicznych w międzynarodowych transakcjach handlowych oraz Konwencja Narodów Zjednoczonych przeciwko korupcji zobowiązują państwa członkowskie do wprowadzenia skutecznych działań ukierunkowanych na zapobieganie korupcji; mając na uwadze, że postanowienia Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko korupcji powinny być elementem obowiązków należytej staranności przewidzianych w prawodawstwie;
- U. mając na uwadze, że owa niepokojąca sytuacja uwypukliła pilną potrzebę zwiększenia zdolności przedsiębiorstw do reagowania, poczuwania się przez nie w większym stopniu do odpowiedzialności i rozliczalności za niekorzystne skutki, które powodują, do których powstania przyczyniają się lub które są bezpośrednio powiązane z ich działalnością, a także wywołała debatę na temat sposobu działania, wskazując jednocześnie na potrzebę proporcjonalnego i zharmonizowanego ogólnounijnego podejścia do tych kwestii, które jest również niezbędne do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju ONZ;
- V. mając na uwadze, że według Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka wielu obrońcom praw człowieka grozi niebezpieczeństwo, ponieważ wyrażają oni obawy związane z niekorzystnym wpływem działalności gospodarczej na prawa człowieka;
- W. mając na uwadze, że debata ta doprowadziła m.in. do przyjęcia ram i standardów należytej staranności w ramach ONZ, Rady Europy, OECD i MOP; mając na uwadze, że normy te są jednak dobrowolne i w związku z tym ich stosowanie jest ograniczone; mając na uwadze, że prawodawstwo Unii powinno stopniowo i konstruktywnie opierać się na tych ramach i standardach; mając na uwadze, że Unia i państwa członkowskie powinny wspierać trwające negocjacje dotyczące stworzenia prawnie wiążącego instrumentu ONZ dla międzynarodowych korporacji i innych przedsiębiorstw w odniesieniu do praw człowieka i angażować się w te negocjacje, a Rada powinna udzielić Komisji mandatu do aktywnego uczestnictwa w toczących się negocjacjach;
- X. mając na uwadze, że według badania Komisji jedynie 37 % respondentów z sektora biznesu zajmuje się obecnie kwestią należytej staranności w zakresie ochrony środowiska i praw człowieka;
- Y. mając na uwadze, że niektóre państwa członkowskie, takie jak Francja i Niderlandy, przyjęły przepisy mające na celu zwiększenie odpowiedzialności przedsiębiorstw i wprowadziły obowiązkowe ramy dotyczące należytej staranności; mając na uwadze, że inne państwa członkowskie, w tym Niemcy, Austria, Szwecja, Finlandia, Dania i Luksemburg, rozważają obecnie przyjęcie takich przepisów; mając na uwadze, że brak wspólnego ogólnounijnego podejścia w tej kwestii może prowadzić do mniejszej pewności prawa pod względem prerogatyw w obszarze przedsiębiorstw oraz do braku równowagi w zakresie uczciwej konkurencji, co z kolei byłoby niekorzystne dla przedsiębiorstw aktywnych w kwestiach społecznych i środowiskowych; mając na uwadze, że brak harmonizacji przepisów w sprawie należytej staranności przedsiębiorstw zagraża równym warunkom działania dla przedsiębiorstw prowadzących działalność w Unii;
- Z. mając na uwadze, że Unia przyjęła już przepisy dotyczące należytej staranności w odniesieniu do konkretnych sektorów, takie jak rozporządzenie w sprawie minerałów z regionów ogarniętych konfliktami, rozporządzenie w sprawie drewna, rozporządzenie w sprawie egzekwowania prawa, zarządzania i handlu w dziedzinie leśnictwa (FLEGT) oraz rozporządzenie w sprawie przeciwdziałania torturom; mając na uwadze, że owe akty prawne stały się punktem odniesienia dla ukierunkowanych wiążących przepisów dotyczących należytej staranności w łańcuchu dostaw; mając na uwadze, że przyszłe prawodawstwo Unii powinno wspierać przedsiębiorstwa w zarządzaniu ich obowiązkami korporacyjnymi i wywiązywaniu się z nich oraz być w pełni dostosowane do wszystkich istniejących sektorowych zobowiązań w zakresie należytej staranności i sprawozdawczości, takich jak dyrektywa w sprawie sprawozdawczości niefinansowej, oraz spójne z odpowiednimi przepisami krajowymi, aby uniknąć powielania działań;
- AA. mając na uwadze, że Komisja zaproponowała opracowanie kompleksowej strategii dla sektora odzieżowego w ramach nowego planu działania UE dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym, który przez włączenie jednolitego zestawu norm dotyczących należytej staranności i odpowiedzialności społecznej mógłby stanowić kolejny przykład włączenia bardziej szczegółowego podejścia do konkretnego sektora; mając na uwadze, że Komisja powinna zaproponować dalsze unijne przepisy sektorowe dotyczące obowiązku należytej staranności, na przykład w odniesieniu do towarów mogących stwarzać ryzyko dla lasów i ekosystemów, a także w odniesieniu do sektora odzieżowego;

Środa, 10 marca 2021 r.

1. uważa, że dobrowolne standardy należytej staranności mają ograniczenia i nie doprowadziły do znacznych postępów w zapobieganiu szkodom w zakresie praw człowieka i środowiska ani nie skutkują ułatwieniami w dostępie do wymiaru sprawiedliwości; uważa, że Unia powinna pilnie przyjąć wiążące wymogi dla przedsiębiorstw w zakresie identyfikowania, oceny, zapobiegania, zaprzestawania, łagodzenia, monitorowania, informowania, rozliczania, rozwiązywania i naprawy w odniesieniu do potencjalnych lub rzeczywistych niekorzystnych skutków dla praw człowieka, środowiska i dobrych rządów w ich łańcuchu wartości; uważa, że byłoby to korzystne zarówno dla zainteresowanych stron, jak i dla przedsiębiorstw pod względem harmonizacji, pewności prawa, równych warunków działania i łagodzenia nieuczciwej przewagi konkurencyjnej państw trzecich wynikającej z niższych standardów ochrony, a także z dumpingu socjalnego i środowiskowego w handlu międzynarodowym; podkreśla, że poprawiłyby to reputację przedsiębiorstw z UE i samej Unii jako podmiotu wyznaczającego standardy; podkreśla dowiedzione korzyści dla przedsiębiorstw wynikające ze stosowania skutecznych praktyk odpowiedzialnego prowadzenia działalności gospodarczej, które obejmują lepsze zarządzanie ryzykiem, niższe koszty kapitału, ogółem lepsze wyniki finansowe i większą konkurencyjność; jest przekonany, że należyta staranność zwiększa pewność i przejrzystość w odniesieniu do praktyk w zakresie dostaw stosowanych przez przedsiębiorstwa pozyskujące surowce w państwach spoza Unii oraz pomoże chronić interesy konsumentów poprzez zapewnienie jakości i niezawodności produktów, a także powinna prowadzić do bardziej odpowiedzialnych praktyk zakupowych i długoterminowych relacji między dostawcami a przedsiębiorstwami; podkreśla, że ramy te powinny opierać się na zobowiązaniu przedsiębiorstw do podejmowania wszelkich proporcjonalnych i współmiernych środków oraz wysiłków będących w granicach możliwości przedsiębiorstw;
2. podkreśla, że choć obowiązkiem przedsiębiorstw jest poszanowanie praw człowieka i dbanie o środowisko, odpowiedzialność za ochronę praw człowieka i ochronę środowiska spoczywa na państwach i rządach, a odpowiedzialności tej nie należy przenosić na podmioty prywatne; przypomina, że należyta staranność jest przede wszystkim mechanizmem zapobiegawczym i że przedsiębiorstwa powinny być przede wszystkim zobowiązane do podejmowania wszelkich proporcjonalnych i współmiernych środków oraz do dokładania wszelkich starań w celu identyfikowania potencjalnych lub rzeczywistych negatywnych skutków oraz do przyjmowania strategii politycznych i środków mających na celu przeciwdziałanie zagrożeniom;
3. wzywa Komisję, by w działaniach z zakresu polityki zewnętrznej, w tym w umowach handlowych i inwestycyjnych, zawsze uwzględniała postanowienia i dyskusje dotyczące ochrony praw człowieka;
4. zwraca się do Komisji o przeprowadzenie szczegółowego przeglądu przedsiębiorstw z siedzibą w Sinciangu, które eksportują produkty do UE, w celu wskazania potencjalnych naruszeń praw człowieka, zwłaszcza związanych z represjami wobec Ujgurów;
5. przypomina, że pełne korzystanie z praw człowieka, w tym z prawa do życia, zdrowia, żywności i wody, zależy od ochrony bioróżnorodności będącej podstawą usług ekosystemowych, z którymi nieodłącznie związany jest dobrostan człowieka;
6. zauważa, że ze względu na pandemię COVID-19 małe i średnie przedsiębiorstwa znajdują się w trudnej sytuacji; uważa, że zapewnienie im wsparcia i stworzenie korzystnego otoczenia rynkowego to kluczowe cele Unii;
7. podkreśla, że naruszenia praw człowieka oraz nieprzestrzeganie norm społecznych i środowiskowych może być wynikiem działalności własnej przedsiębiorstwa lub działalności przedsiębiorstw utrzymujących z nim relacje biznesowe i będących pod jego kontrolą w łańcuchu wartości; podkreśla w związku z tym, że należyta staranność powinna obejmować cały łańcuch wartości, a także politykę ustalania priorytetów; przypomina, że wszystkie prawa człowieka są uniwersalne, niepodzielne, współzależne i wzajemnie powiązane oraz że powinny być wspierane i przestrzegane uczciwie, sprawiedliwie i bez dyskryminacji;
8. wzywa do zwiększenia identyfikowalności łańcuchów dostaw w oparciu o reguły pochodzenia określone w unijnym kodeksie celnym; zauważa, że polityka Unii w zakresie praw człowieka i przyszłe wymogi należytej staranności przedsiębiorstw przyjęte w wyniku wniosku ustawodawczego Komisji powinny być uwzględniane przy prowadzeniu unijnej polityki handlowej, w tym w odniesieniu do ratyfikacji umów handlowych i inwestycyjnych, i powinny obejmować handel ze wszystkimi partnerami handlowymi, a nie tylko z tymi, z którymi Unia zawarła umowę o wolnym handlu; podkreśla, że unijne instrumenty handlowe powinny obejmować silne mechanizmy egzekwowania prawa, takie jak wycofanie preferencyjnego dostępu w przypadku nieprzestrzegania przepisów;
9. uważa, że zakres wszelkich przyszłych obowiązkowych unijnych ram należytej staranności powinien być szeroki i obejmować wszystkie duże przedsiębiorstwa podlegające prawu państwa członkowskiego lub mające siedzibę na terytorium Unii, w tym przedsiębiorstwa oferujące produkty finansowe i świadczące usługi finansowe, niezależnie od ich sektora działalności oraz niezależnie od tego, czy są przedsiębiorstwami publicznymi czy też kontrolowanymi przez podmioty publiczne, a także małe i średnie przedsiębiorstwa, których akcje są notowane na giełdzie, oraz małe i średnie przedsiębiorstwa wysokiego ryzyka; uważa, że ramy powinny obejmować także przedsiębiorstwa, które mają siedzibę poza Unią, ale prowadzą działalność na rynku wewnętrznym;

Środa, 10 marca 2021 r.

10. jest przekonany, że przestrzeganie obowiązków w zakresie należytej staranności powinno być warunkiem dostępu do rynku wewnętrznego oraz że podmioty gospodarcze powinny być zobowiązane do sporządzenia i przedstawienia dowodów, przez stosowanie należytej staranności, że produkty wprowadzane przez nie na rynek wewnętrzny są zgodne z kryteriami dotyczącymi ochrony środowiska i praw człowieka określonymi w przyszłych przepisach dotyczących należytej staranności; wzywa do wprowadzenia środków uzupełniających, takich jak zakaz przywozu produktów związanych z poważnymi naruszeniami praw człowieka, takimi jak praca przymusowa lub praca dzieci; podkreśla znaczenie włączenia celu zwalczania pracy przymusowej i pracy dzieci do rozdziałów dotyczących handlu i zrównoważonego rozwoju w umowach handlowych Unii;

11. uważa, że niektóre przedsiębiorstwa, zwłaszcza małe i średnie przedsiębiorstwa notowane na giełdzie oraz małe i średnie przedsiębiorstwa wysokiego ryzyka mogą potrzebować mniej rozbudowanych i sformalizowanych procesów należytej staranności oraz że podejście proporcjonalne powinno uwzględniać m.in. sektor działalności, wielkość przedsiębiorstwa, wagę i prawdopodobieństwo zagrożeń dla poszanowania praw człowieka, dobrego zarządzania i środowiska powiązanych z działalnością przedsiębiorstwa, kontekst jego działalności, w tym kontekst geograficzny, model biznesowy, pozycję w łańcuchach wartości oraz charakter produktów i usług; wzywa do udzielenia specjalnej pomocy technicznej unijnym przedsiębiorstwom, zwłaszcza małym i średnim, aby mogły one spełnić wymogi należytej staranności;

12. podkreśla, że strategie w dziedzinie należytej staranności powinny być dostosowane do celów zrównoważonego rozwoju i celów polityki UE w dziedzinie praw człowieka i środowiska, w tym Europejskiego Zielonego Ładu, oraz do zobowiązania na rzecz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych o co najmniej 55 % do 2030 r., jak i do polityki międzynarodowej UE, w szczególności Konwencji o różnorodności biologicznej, porozumienia klimatycznego z Paryża i jego celów dotyczących ograniczenia globalnego wzrostu średnich temperatur do nie więcej niż 2 °C powyżej poziomu z epoki przedprzemysłowej oraz podejmowania wysiłków w celu ograniczenia wzrostu temperatury do 1,5 °C powyżej poziomu z epoki przedprzemysłowej; zwraca się do Komisji o opracowanie, przy znaczącym udziale odpowiednich organów, urzędów i agencji Unii, zestawu wytycznych dotyczących należytej staranności, w tym wytycznych dla poszczególnych sektorów, dotyczących sposobu przestrzegania obowiązujących i przyszłych unijnych i międzynarodowych obowiązkowych instrumentów prawnych oraz zgodności z dobrowolnymi ramami należytej staranności, w tym spójnymi metodami i jasnymi miernikami pomiaru skutków i postępów w dziedzinie praw człowieka, środowiska i dobrych rządów; przypomina, że wytyczne takie byłyby szczególnie przydatne dla małych i średnich przedsiębiorstw;

13. uważa, że certyfikowane systemy przemysłowe oferują małym i średnim przedsiębiorstwom możliwość skutecznego łączenia i podziału odpowiedzialności; podkreśla jednak, że poleganie na certyfikowanych systemach branżowych nie wyklucza możliwości naruszenia przez przedsiębiorstwo obowiązków w zakresie należytej staranności ani pociągnięcia go do odpowiedzialności zgodnie z prawem krajowym; stwierdza, że certyfikowane systemy branżowe muszą być oceniane, uznawane i nadzorowane przez Komisję;

14. wzywa Komisję do poszanowania w przyszłym prawodawstwie zasady spójności polityki na rzecz rozwoju zapisanej w art. 208 TFUE; podkreśla, że ważne jest ograniczenie do minimum ewentualnych rozbieżności i zbudowanie synergii z polityką współpracy na rzecz rozwoju z korzyścią dla krajów rozwijających się oraz zwiększenie skuteczności współpracy na rzecz rozwoju; uważa, że w praktyce oznacza to aktywne zaangażowanie Dyrekcji Generalnej Komisji ds. Współpracy Międzynarodowej i Rozwoju w trwające prace legislacyjne oraz przeprowadzanie wnikliwej oceny wpływu przedmiotowego przyszłego prawodawstwa Unii na kraje rozwijające się z perspektywy gospodarczej, społecznej, praw człowieka i środowiska zgodnie z wytycznymi dotyczącymi lepszego stanowienia prawa⁽³⁶⁾ i narzędziem 34 zawartym w Zestawie instrumentów służących lepszemu stanowieniu prawa⁽³⁷⁾; zauważa, że wyniki tej oceny powinny stanowić podstawę przyszłego wniosku ustawodawczego;

15. podkreśla, że komplementarność i koordynacja z polityką, instrumentami i podmiotami w dziedzinie współpracy na rzecz rozwoju ma decydujące znaczenie i że w związku z tym w przyszłym prawodawstwie Unii należy przewidzieć odpowiednie przepisy;

16. podkreśla, że zobowiązania w zakresie należytej staranności powinny być dogłębnie analizowane w ramach ciągłego i dynamicznego procesu, a ich podstawą nie powinno być mechaniczne „odznaczaniu krater”, a także jest zdania, że strategie w zakresie należytej staranności powinny uwzględniać dynamiczny charakter negatywnych skutków; uważa, że strategie te powinny obejmować każdy rzeczywisty lub potencjalny niekorzystny wpływ na prawa człowieka, środowisko i dobre rządy, choć powagę i prawdopodobieństwo wystąpienia niekorzystnego wpływu należy uwzględnić w kontekście

⁽³⁶⁾ SWD(2017)0350.

⁽³⁷⁾ https://ec.europa.eu/info/files/better-regulation-toolbox-34_en

Środa, 10 marca 2021 r.

polityki ustalania priorytetów; uważa, że zgodnie z zasadą proporcjonalności ważne jest wzajemne dostosowanie istniejących narzędzi i ram w jak największym stopniu; podkreśla, że Komisja powinna przeprowadzić solidną ocenę skutków w celu określenia rodzajów potencjalnych lub faktycznych negatywnych skutków, zbadania konsekwencji dla równych warunków działania na szczeblu europejskim i globalnym, w tym obciążeń administracyjnych dla przedsiębiorstw i pozytywnych skutków dla praw człowieka, środowiska i dobrych rządów, a także opracowania zasad, które zwiększają konkurencyjność, poprawiają ochronę zainteresowanych stron i środowiska oraz są funkcjonalne i mają zastosowanie do wszystkich podmiotów na rynku wewnętrznym, w tym do małych i średnich przedsiębiorstw wysokiego ryzyka oraz do małych i średnich przedsiębiorstw notowanych na giełdzie; w ocenie skutków należy również uwzględnić konsekwencje niniejszej dyrektywy w odniesieniu do zmian w globalnym łańcuchu wartości dla osób fizycznych i przedsiębiorstw, których te kwestie dotyczą, oraz w odniesieniu do przewagi komparatywnej rozwijających się krajów partnerskich;

17. podkreśla, że kompleksowe wymogi dotyczące przejrzystości są kluczowym elementem przepisów w zakresie obowiązkowej należytej staranności; zauważa, że dzięki lepszemu informowaniu i przejrzystości dostawcy i producenci mogą skuteczniej nadzorować i kontrolować swoje łańcuchy dostaw i lepiej je rozumieć, a także poprawić zdolności zainteresowanych stron i konsumentów w zakresie monitorowania oraz zwiększyć zaufanie społeczeństwa do produkcji; podkreśla w związku z tym, że przyszłe przepisy dotyczące należytej staranności powinny uwzględnić rozwiązania cyfrowe ułatwiające publiczny dostęp do informacji i minimalizujące obciążenia biurokratyczne;

18. zauważa, że należyta staranność wymaga także mierzenia efektywności procedur i podjętych środków za pomocą odpowiednich audytów oraz podawania do wiadomości wyników, w tym okresowego przygotowywania publicznych sprawozdań oceniających procedurę należytej staranności przedsiębiorstwa i jej wyniki w znormalizowanym formacie opartym na odpowiednich i spójnych ramach sprawozdawczości; zaleca, aby sprawozdania te były łatwo dostępne i upubliczniane, zwłaszcza dla poszkodowanych i potencjalnie poszkodowanych; stwierdza, że wymogi dotyczące ujawniania informacji powinny uwzględniać politykę konkurencji i uzasadniony interes w ochronie wewnętrznej wiedzy biznesowej i nie powinny powodować nieproporcjonalnych przeszkód lub obciążeń finansowych dla przedsiębiorstw;

19. podkreśla, że skuteczna analiza due diligence wymaga, aby przedsiębiorstwa prowadziły w dobrej wierze skuteczne, konstruktywne i świadome dyskusje z odpowiednimi zainteresowanymi stronami; podkreśla, że unijne ramy należytej staranności powinny zapewniać zaangażowanie związków zawodowych i przedstawicieli pracowników na szczeblu krajowym, unijnym i globalnym w procesie ustalania i wdrażania strategii na rzecz należytej staranności; podkreśla, że procedury dotyczące zaangażowania zainteresowanych stron muszą zapewniać bezpieczeństwo i ochronę integralności fizycznej i prawnej zainteresowanych stron;

20. podkreśla, że zaangażowanie partnerów handlowych w duchu wzajemności jest istotne dla zapewnienia, by należyta staranność była źródłem zmian; podkreśla znaczenie środków towarzyszących i projektów mających na celu ułatwienie wdrażania unijnych umów o wolnym handlu i wzywa do silnego powiązania tych środków z horyzontalnymi przepisami dotyczącymi należytej staranności; domaga się w związku z tym, aby instrumenty finansowe, takie jak pomoc na rzecz wymiany handlowej, były wykorzystywane do promowania i wspierania wdrażania odpowiedzialnego prowadzenia działalności gospodarczej w krajach partnerskich, w tym wsparcia technicznego w szkoleniach dotyczących należytej staranności, mechanizmów identyfikowalności oraz wprowadzania w nich reform ukierunkowanych na wywóz; podkreśla w tym względzie potrzebę promowania dobrych rządów;

21. domaga się powiązania instrumentów handlowych z monitorowaniem stosowania przyszłych przepisów o należytej staranności przez przedsiębiorstwa z Unii działające poza jej granicami oraz aktywnego zaangażowania delegatur Unii w ów proces monitorowania, w tym dzięki przeprowadzaniu konstruktywnych wymian poglądów z właścicielami praw, społecznościami lokalnymi, izbami handlowymi, krajowymi instytucjami zajmującymi się prawami człowieka, podmiotami społeczeństwa obywatelskiego i związkami zawodowymi, a także poprzez udzielanie wsparcia wymienionym stronom; wzywa Komisję do współpracy z izbami handlowymi państw członkowskich oraz krajowymi instytucjami zajmującymi się prawami człowieka w zakresie dostarczania internetowych narzędzi i informacji w celu wsparcia wdrażania przyszłych przepisów dotyczących należytej staranności;

22. uważa, że koordynacja na poziomie sektorowym mogłaby zwiększyć spójność i skuteczność działań w zakresie należytej staranności, umożliwić wymianę najlepszych praktyk i zapewnić wkład w równe warunki działania;

23. uważa, że w celu egzekwowania należytej staranności państwa członkowskie powinny powołać lub wyznaczyć organy krajowe do wymiany najlepszych praktyk, prowadzenia dochodzeń i nadzoru oraz do nakładania sankcji, z uwzględnieniem wagi i powtarzającego się charakteru naruszeń; podkreśla, że organom tym należy zapewnić wystarczające zasoby i uprawnienia do realizowania ich misji; uważa, że Komisja powinna ustanowić europejską sieć ds. należytej staranności, która to sieć byłaby odpowiedzialna, wraz z właściwymi organami krajowymi, za koordynację i ujednoczenie praktyk regulacyjnych i śledczych, praktyk związanych z egzekwowaniem i praktyk nadzorczych, a także za

Środa, 10 marca 2021 r.

wymianę informacji oraz monitorowanie działań właściwych organów krajowych; uważa, że państwa członkowskie i Komisja powinny dopilnować, aby przedsiębiorstwa publikowały swoje strategie w zakresie należytej staranności na publicznie dostępnej i scentralizowanej platformie nadzorowanej przez właściwe organy krajowe;

24. podkreśla, że kompleksowe wymogi dotyczące przejrzystości są kluczowym elementem przepisów w zakresie obowiązkowej należytej staranności; zauważa, że dzięki lepszemu informowaniu i przejrzystości dostawcy i producenci mogą skuteczniej kontrolować swoje łańcuchy dostaw i lepiej je rozumieć, a zaufanie społeczeństwa do produkcji wzrasta; podkreśla w związku z tym, że przyszłe przepisy w sprawie należytej staranności powinny koncentrować się na rozwiązaniach cyfrowych w celu zminimalizowania obciążeń biurokratycznych, oraz wzywa Komisję do zbadania nowych rozwiązań technologicznych wspierających ustanowienie i poprawę identyfikowalności w globalnych łańcuchach dostaw; przypomina, że zrównoważona technologia blockchain może przyczynić się do osiągnięcia tego celu;

25. uważa, że mechanizm dotyczący rozpatrywania skarg na poziomie przedsiębiorstwa może zapewnić skuteczne środki odwoławcze na wczesnym etapie, pod warunkiem że są one zgodne z prawem, dostępne, przewidywalne, sprawiedliwe, przejrzyste i zgodne z prawami człowieka, opierają się na zaangażowaniu i dialogu oraz zapewniają ochronę przed działaniami odwetowymi; uważa, że takie prywatne mechanizmy muszą być odpowiednio połączone z mechanizmami sądowymi w celu zagwarantowania najwyższego poziomu ochrony praw podstawowych, w tym prawa do rzetelnego procesu sądowego; podkreśla, że takie mechanizmy nigdy nie powinny podważać prawa ofiar do złożenia skargi we właściwych organach i dochodzenia sprawiedliwości przed sądem; sugeruje, że organy sądowe powinny mieć możliwość działania na podstawie skarg stron trzecich składanych za pośrednictwem bezpiecznych i dostępnych kanałów, bez narażania się na represje;

26. z zadowoleniem przyjmuje zapowiedź, że wniosek Komisji będzie zawierał system odpowiedzialności, i uważa, że aby umożliwić poszkodowanym uzyskanie skutecznego środka prawnego, przedsiębiorstwa powinny zgodnie z prawem krajowym odpowiadać za szkody wyrządzone przez firmy znajdujące się pod ich kontrolą lub za szkody, do których wyrządzenia firmy te przyczyniły się poprzez działania lub zaniechania, jeżeli dopuściły się one naruszenia praw człowieka lub spowodowały szkodę dla środowiska, chyba że przedsiębiorstwo potrafi udowodnić, że działało z należytą starannością zgodnie ze spoczywającymi na nim obowiązkami w zakresie należytej staranności i podjęło wszelkie uzasadnione środki w celu zapobieżenia takiej szkodzie; podkreśla, że ograniczenia czasowe i trudności w dostępie do dowodów, a także brak równouprawnienia płci, podatność na zagrożenia i marginalizacja mogą być głównymi praktycznymi i proceduralnymi przeszkodami, z którymi przy próbach uzyskania dostępu do skutecznego środka prawnego muszą się mierzyć ofiary naruszeń praw człowieka w państwach trzecich; podkreśla znaczenie skutecznego dostępu do środków prawnych bez obawy przed działaniami odwetowymi i w sposób uwzględniający aspekt płci, a także dla osób będących w sytuacji szczególnego narażenia, co zapisano w art. 13 Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych; przypomina, że w art. 47 Karty wymaga się od państw członkowskich udzielenia pomocy prawnej osobom niemającym wystarczających zasobów, na ile jest ona konieczna do zapewnienia skutecznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości;

27. zauważa, że identyfikowanie przedsiębiorstw w łańcuchu wartości może rodzić trudności; wzywa Komisję do oceny i zaproponowania narzędzi, aby pomagać przedsiębiorstwom w identyfikowaniu swoich łańcuchów wartości; podkreśla, że technologie cyfrowe mogłyby pomagać przedsiębiorstwom w procesach należytej staranności w ich łańcuchu wartości oraz w redukcji kosztów; uważa, że cel Unii w zakresie innowacji powinien być powiązany z promowaniem praw człowieka i zrównoważonym zarządzaniem zgodnie z przyszłymi wymogami w zakresie należytej staranności;

28. uważa, że dbanie o należytą staranność nie powinno automatycznie zwalniać przedsiębiorstw z odpowiedzialności za wyrządzone szkody lub szkody, do których powstania przyczyniły się; ponadto uważa jednak, że istnienie w przedsiębiorstwie solidnych i skutecznych procedur gwarantujących należytą staranność może pomóc przedsiębiorstwom uniknąć szkody; uważa również, że przepisy dotyczące należytej staranności powinny być stosowane bez uszczerbku w odniesieniu do innych obowiązujących ram dotyczących odpowiedzialności w łańcuchach podwykonawstwa, delegowania i łańcucha dostaw, ustanowione na szczeblu krajowym, europejskim i międzynarodowym, w tym dotyczące odpowiedzialności solidarnej w łańcuchach podwykonawstwa;

29. podkreśla, że prawo kraju, w którym szkoda została wyrządzona, często nie chroni w wystarczającym stopniu poszkodowanych w związku z działalnością gospodarczą; uważa w związku z tym, że odpowiednie przepisy niniejszej dyrektywy powinny być uznawane za przepisy wymuszające swoje zastosowanie zgodnie z art. 16 rozporządzenia (WE) nr 864/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. dotyczącego prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych („Rzym II”) ⁽³⁸⁾;

30. wzywa Komisję do zaproponowania mandatu negocjacyjnego dla Unii w celu zaangażowania się w konstruktywny sposób w negocjacje dotyczące wiążącego na szczeblu międzynarodowym instrumentu ONZ w celu regulowania, w ramach międzynarodowego prawa dotyczącego praw człowieka, działalności korporacji transnarodowych i innych przedsiębiorstw;

⁽³⁸⁾ Dz.U. L 199 z 31.7.2007, s. 40.

Środa, 10 marca 2021 r.

31. zaleca, aby we wsparciu Komisji w dziedzinie praworządności, dobrych rządów i dostępu do wymiaru sprawiedliwości w państwach trzecich w stosownych przypadkach na pierwszym miejscu znalazło się budowanie potencjału władz lokalnych w dziedzinach, których dotyczyć będzie przyszłe prawodawstwo;
 32. wnioskuje do Komisji o przedłożenie bez zbędnej zwłoki wniosku ustawodawczego w sprawie obowiązkowej należytej staranności w łańcuchu dostaw, zgodnie z zaleceniami zawartymi w załączniku; uważa, że bez uszczerbku dla szczegółowych aspektów przyszłego wniosku ustawodawczego jako podstawę prawną wniosku należy wybrać art. 50, art. 83 ust. 2 i art. 114 TFUE;
 33. uważa, że wniosek, o jaki się zwraca, nie będzie miał skutków finansowych dla ogólnego budżetu Unii;
 34. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji oraz zaleceń zawartych w załączniku Komisji i Radzie oraz rządóm i parlamentóm narodowym państw członkowskich.
-

Środa, 10 marca 2021 r.

ZAŁĄCZNIK DO REZOLUCJI:

ZALECENIA DOTYCZĄCE TREŚCI PROPONOWANEGO WNIOSKU

ZALECENIA DOTYCZĄCE SPORZĄDZENIA DYREKTYWY PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY W SPRAWIE NALEŻYTEJ STARANNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW I ODPOWIEDZIALNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW

TEKST PROPONOWANEGO WNIOSKU

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie należytej staranności przedsiębiorstw i odpowiedzialności przedsiębiorstw

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 50, art. 83 ust. 2 i art. 114,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Świadomość na temat odpowiedzialności przedsiębiorstw w odniesieniu do niekorzystnego wpływu łańcuchów wartości na prawa człowieka stała się widoczna w latach 90., kiedy to nowe praktyki delokalizacji w produkcji odzieży i obuwiwa zwróciły uwagę na złe warunki pracy, z którymi boryka się wielu pracowników, w tym dzieci, w globalnych łańcuchach wartości. Jednocześnie wiele przedsiębiorstw naftowych, gazowych, wydobywczych i spożywczych przenosiło działalność do coraz bardziej oddalonych obszarów, co często prowadziło do wysiedlenia społeczności tubylczych bez odpowiednich konsultacji czy rekompensat.
- (2) W kontekście narastających dowodów na łamanie praw człowieka i degradację środowiska rosły obawy o zapewnienie przestrzegania praw człowieka przez przedsiębiorstwa i gwarantowanie dostępu do wymiaru sprawiedliwości dla ofiar, w szczególności gdy łańcuchy wartości niektórych przedsiębiorstw znajdowały się w krajach o słabych systemach prawnych i słabym egzekwowaniu prawa, a także o odpowiedzialność tych przedsiębiorstw zgodnie z prawem krajowym za wyrządzenie szkód lub przyczynianie się do ich powstania. W związku z tym w 2008 r. Rada Praw Człowieka ONZ z zadowoleniem i jednogłośnie przyjęła ramy „Chronić, szanować i naprawiać”. Ramy te opierają się na trzech filarach: spoczywającym na państwie obowiązku ochrony przed naruszeniami praw człowieka przez strony trzecie, w tym przedsiębiorstwa, dzięki odpowiedniej polityce, regulacjom i orzecznictwu; odpowiedzialności przedsiębiorstw za przestrzeganie praw człowieka, co oznacza działanie z należytą starannością w celu uniknięcia naruszania praw innych osób i przeciwdziałania pojawiającym się negatywnym skutkom oraz łatwiejszym dostępie ofiar do skutecznych środków odwoławczych, zarówno sądowych, jak i pozasądowych.
- (3) Po tych ramach Rada Praw Człowieka ONZ zatwierdziła w 2011 r. „Wytyczne dotyczące biznesu i praw człowieka”. W „Wytycznych dotyczących biznesu i praw człowieka” wprowadzono pierwszy światowy standard „należytej staranności” i przedstawiono niewiążące dla przedsiębiorstw ramy umożliwiające firmom realizację w praktyce ich obowiązków w zakresie przestrzegania praw człowieka. Następnie inne organizacje międzynarodowe opracowały standardy należytej staranności w oparciu o „Wytyczne ONZ dotyczące biznesu i praw człowieka”. W wytycznych OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych z 2011 r. szeroko wspomina się o należytej staranności, a OECD opracowała wytyczne mające pomóc przedsiębiorstwom w zachowaniu należytej staranności w określonych sektorach i łańcuchach dostaw. W 2016 r. Komitet Ministrów Rady Europy przyjął rekomendację do państw członkowskich dotyczącą praw człowieka i biznesu wzywającą państwa członkowskie do przyjęcia środków ustawodawczych i innych w celu zapewnienia, by naruszenia praw człowieka w łańcuchu wartości przedsiębiorstwa

⁽¹⁾ Dz.U. ...

Środa, 10 marca 2021 r.

skutkowały odpowiedzialnością cywilną, administracyjną i karną przed europejskimi sądami. W 2018 r. OECD przyjęła ogólne wytyczne dotyczące należytej staranności w zakresie odpowiedzialnego prowadzenia działalności gospodarczej. Podobnie Międzynarodowa Organizacja Pracy (MOP) przyjęła w 2017 r. Trójstronną deklarację zasad dotyczących przedsiębiorstw wielonarodowych i polityki społecznej MOP, w której zachęca przedsiębiorstwa do wprowadzenia mechanizmów należytej staranności w celu określenia rzeczywistych lub potencjalnych negatywnych skutków ich działalności dla uznanych na szczeblu międzynarodowym praw człowieka, zapobiegania tym skutkom, łagodzenia ich oraz rozliczania sposobu rozwiązywania tego problemu. Inicjatywa Global Compact ONZ z 2012 r., Międzynarodowe Przymierze Save the Children oraz zasady w sprawie praw dziecka i przedsiębiorczości opracowane przez UNICEF określiły kluczowe aspekty praw dziecka związane z negatywnymi skutkami działalności przedsiębiorstw, a UNICEF opracował szereg wytycznych wspierających należytą staranność przedsiębiorstw i dzieci. W komentarzu ogólnym nr 16 Komitetu Praw Dziecka ONZ z 2013 r. określono kompleksowy zestaw obowiązków państwa dotyczących wpływu sektora przedsiębiorstw na prawa dziecka, w tym wymaganie przez państwo od przedsiębiorstw przestrzegania należytej staranności względem praw dziecka.

- (4) Przedsiębiorstwa mają zatem do dyspozycji znaczną liczbę międzynarodowych instrumentów w zakresie należytej staranności, które mogą im pomóc w wypełnianiu ich obowiązków związanych z przestrzeganiem praw człowieka. O ile trudno jest przecenić znaczenie tych instrumentów dla przedsiębiorstw, które poważnie traktują swój obowiązek przestrzegania praw człowieka, o tyle ich dobrowolny charakter może ograniczać ich skuteczność, a ich oddziaływanie było ograniczone, przy czym mała liczba przedsiębiorstw dobrowolnie przestrzega należytej staranności w zakresie praw człowieka w odniesieniu do ich działalności i relacji biznesowych. Sytuację tę pogarsza fakt, że wiele przedsiębiorstw kładzie zbyt duży nacisk na maksymalizację zysków krótkoterminowych.
- (5) Istniejące międzynarodowe instrumenty w zakresie należytej staranności nie zapewniły ofiarom dotkniętym negatywnymi skutkami dla praw człowieka i środowiska dostępu do wymiaru sprawiedliwości i środków zaradczych ze względu na swój pozasądowy i dobrowolny charakter. Podstawowy obowiązek ochrony praw człowieka i zapewniania dostępu do wymiaru sprawiedliwości spoczywa na państwach, a brak publicznych mechanizmów sądowych umożliwiających pociąganie przedsiębiorstw do odpowiedzialności za szkody powstałe w ich łańcuchach wartości nie powinien i nie może być wystarczająco zrekompensowany opracowaniem prywatnych mechanizmów rozpatrywania skarg na poziomie operacyjnym. Podczas gdy takie mechanizmy są użyteczne w zapewnianiu pomocy w sytuacjach nadzwyczajnych i szybkiej rekompensaty za małe szkody, powinny być one ściśle regulowane przez organy publiczne oraz nie powinny podważać prawa ofiar do dostępu do wymiaru sprawiedliwości i prawa do rzetelnego procesu sądowego przed sądami publicznymi.
- (6) Unia przyjęła obowiązkowe ramy należytej staranności w ściśle określonych obszarach w celu zwalczania działań szkodliwych z punktu widzenia interesów Unii i jej państw członkowskich, takich jak finansowanie terroryzmu czy wylesianie. W 2010 r. Unia przyjęła rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 995/2010⁽²⁾, które nakłada na podmioty wprowadzające drewno i produkty z drewna do obrotu na rynku wewnętrznym wymogi dotyczące należytej staranności, a na podmioty uczestniczące w łańcuchu dostaw obowiązek dostarczania podstawowych informacji na temat ich dostawców i nabywców w celu poprawy identyfikowalności drewna i produktów z drewna. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/821⁽³⁾ ustanawia unijny system należytej staranności w łańcuchu dostaw w celu ograniczenia możliwości prowadzenia przez ugrupowania zbrojne, terrorystyczne lub siły bezpieczeństwa handlu cyną, tantalumem i wolframem, ich rudami oraz złotem.
- (7) W dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE⁽⁴⁾, która nakłada na przedsiębiorstwa zatrudniające ponad 500 pracowników obowiązek składania sprawozdań na temat polityki prowadzonej przez nie w odniesieniu do kwestii środowiskowych, społecznych, pracowniczych, w zakresie przeciwdziałania korupcji i łapownictwu oraz poszanowania praw człowieka, w tym należytej staranności, przyjęto inne, bardziej ogólne i uzupełniające podejście oparte na przejrzystości i zrównowagości.
- (8) W niektórych państwach członkowskich potrzeba sprawniejszego reagowania przedsiębiorstw na problemy związane z prawami człowieka oraz środowiskiem naturalnym i zarządzaniem doprowadziła do przyjęcia krajowych przepisów dotyczących należytej staranności. W Niderlandach ustawa o należytej staranności w odniesieniu do pracy dzieci nakłada na przedsiębiorstwa działające na rynku niderlandzkim obowiązek zbadania,

(2) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 995/2010 z dnia 20 października 2010 r. ustanawiające obowiązki podmiotów wprowadzających do obrotu drewno i produkty z drewna (Dz.U. L 295 z 12.11.2010, s. 23).

(3) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/821 z dnia 17 maja 2017 r. ustanawiające obowiązki w zakresie należytej staranności w łańcuchu dostaw unijnych importerów cyny, tantalu i wolframu, ich rud oraz złota pochodzących z obszarów dotkniętych konfliktami i obszarów wysokiego ryzyka (Dz.U. L 130 z 19.5.2017, s. 1).

(4) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE z dnia 22 października 2014 r. zmieniająca dyrektywę 2013/34/UE w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności przez niektóre duże jednostki oraz grupy (Dz.U. L 330 z 15.11.2014, s. 1).

Środa, 10 marca 2021 r.

czy istnieje uzasadnione podejrzenie, że dostarczone towary lub usługi zostały wyprodukowane z wykorzystaniem pracy dzieci, a w przypadku uzasadnionego podejrzenia, przyjęcia i wdrożenia planu działania. We Francji ustawa o obowiązku zachowania czujności przez spółki dominujące i zlecające nakłada na niektóre duże przedsiębiorstwa wymóg przyjęcia, upublicznienia i wdrożenia planu dotyczącego należytej staranności w celu określenia zagrożeń dla praw człowieka, zdrowia i bezpieczeństwa oraz środowiska naturalnego powodowanych przez przedsiębiorstwo, jego spółki zależne, podwykonawców lub dostawców, i zapobiegania tym zagrożeniom. Prawo francuskie określa odpowiedzialność administracyjną za nieprzestrzeganie przewidzianych w nim wymogów należytej staranności oraz odpowiedzialność cywilną przedsiębiorstwa za naprawę wyrządzonych szkód. W wielu innych państwach członkowskich toczy się debata na temat wprowadzenia dla przedsiębiorstw obowiązkowych wymogów dotyczących należytej staranności, a niektóre państwa członkowskie, w tym Niemcy, Szwecja, Austria, Finlandia, Dania i Luksemburg, rozważają obecnie przyjęcie takich przepisów.

- (9) W 2016 r. osiem parlamentów narodowych, w tym parlamenty Estonii, Litwy, Słowacji i Portugalii, Izba Reprezentantów w Holandii, Senat Republiki Włoskiej, Zgromadzenie Narodowe we Francji i Izba Lordów Zjednoczonego Królestwa, wyraziło poparcie dla inicjatywy dotyczącej zielonej karty i wezwało Komisję do przedstawienia przepisów zapewniających odpowiedzialność przedsiębiorstw za naruszenia praw człowieka.
- (10) Niepełna harmonizacja przepisów może mieć negatywny wpływ na swobodę przedsiębiorczości. Dalsza harmonizacja ma zatem zasadnicze znaczenie dla zapobiegania powstawaniu nieuczciwej przewagi konkurencyjnej. Dla stworzenia równych warunków działania ważne jest, by regulacje obowiązywały wszystkie przedsiębiorstwa, zarówno przedsiębiorstwa z UE, jak i spoza niej, które działają na rynku wewnętrznym.
- (11) Istnieją znaczne różnice między przepisami ustawowymi i administracyjnymi państw członkowskich dotyczącymi należytej staranności, łącznie z odpowiedzialnością cywilną, które obowiązują przedsiębiorstwa z Unii. Konieczne jest zapobieżenie powstaniu w przyszłości barier handlowych wynikających z różnego rozwoju przepisów krajowych.
- (12) Aby zapewnić równe warunki działania, odpowiedzialność przedsiębiorstw za przestrzeganie praw człowieka zgodnie z normami międzynarodowymi powinna zostać przekształcona w obowiązek prawny na poziomie Unii. Poprzez koordynację zabezpieczeń w zakresie ochrony praw człowieka, środowiska i dobrych rządów niniejsza dyrektywa powinna zapewnić objęcie wszystkich dużych przedsiębiorstw z Unii i spoza niej oraz małych i średnich przedsiębiorstw wysokiego ryzyka lub MŚP notowanych na giełdzie działających na rynku wewnętrznym zharmonizowanymi wymogami w zakresie należytej staranności, co zapobiegnie fragmentacji regulacyjnej i poprawi funkcjonowanie rynku wewnętrznego.
- (13) Ustanowienie obowiązkowych wymogów w zakresie należytej staranności na poziomie Unii byłoby korzystne dla przedsiębiorstw pod względem harmonizacji, pewności prawnej i zapewnienia równych warunków działania, a także zapewniłoby przedsiębiorstwom podlegającym tym wymogom przewagę konkurencyjną, ponieważ społeczeństwa coraz częściej domagają się od przedsiębiorstw, aby stały się one bardziej etyczne i zrównoważone. Niniejsza dyrektywa, poprzez ustanowienie unijnego standardu należytej staranności, mogłaby przyczynić się do powstania globalnego standardu odpowiedzialnego prowadzenia działalności gospodarczej.
- (14) Niniejsza dyrektywa ma na celu zapobieganie potencjalnym lub rzeczywistym negatywnym skutkom dla praw człowieka, środowiska i dobrego zarządzania w łańcuchu wartości oraz łagodzenie tych skutków, a także zapewnienie możliwości pociągnięcia przedsiębiorstw do odpowiedzialności za takie skutki i zagwarantowania, że każdy, kto poniósł szkodę w tym zakresie, może skutecznie skorzystać z prawa do sprawiedliwego procesu przed sądem oraz z prawa do dochodzenia roszczeń zgodnie z przepisami krajowymi.
- (15) Niniejsza dyrektywa nie ma na celu zastąpienia już obowiązujących unijnych przepisów sektorowych dotyczących należytej staranności ani uniemożliwienia wprowadzenia dalszych unijnych przepisów sektorowych. W związku z powyższym dyrektywa ta powinna być stosowana bez uszczerbku dla innych wymogów w zakresie należytej staranności ustanowionych w unijnych przepisach sektorowych, w szczególności w rozporządzeniach (UE) nr 995/2010 i (UE) 2017/821, chyba że wymogi należytej staranności określone w niniejszej dyrektywie przewidują wyższy poziom należytej staranności w odniesieniu do praw człowieka, środowiska lub dobrych rządów.
- (16) Wdrożenie niniejszej dyrektywy nie powinno w żaden sposób stanowić podstawy dla uzasadnienia ograniczenia ogólnego poziomu ochrony praw człowieka lub środowiska. W szczególności nie powinno mieć wpływu na inne obowiązujące ramy odpowiedzialności w zakresie podwykonawstwa, delegowania pracowników lub łańcucha dostaw, ustanowione na szczeblu krajowym, unijnym lub międzynarodowym. Fakt, że przedsiębiorstwo wypełniło swoje obowiązki w zakresie należytej staranności zgodnie z niniejszą dyrektywą, nie powinien wyłączać go z obowiązków wynikających z innych ram odpowiedzialności ani pomniejszać tych obowiązków, a zatem wszelkie postępowania sądowe wszczęte przeciwko niemu w oparciu o inne ramy odpowiedzialności nie powinny być oddalane z powodu tej okoliczności.

Środa, 10 marca 2021 r.

- (17) Dyrektywa ta powinna mieć zastosowanie do wszystkich dużych przedsiębiorstw podlegających prawu państwa członkowskiego, mających siedzibę na terytorium Unii lub działających na rynku wewnętrznym, niezależnie od tego, czy są one własnością prywatną czy państwową, a także niezależnie od sektora gospodarki, w którym prowadzą działalność, co obejmuje również sektor finansowy. Niniejsza dyrektywa powinna mieć również zastosowanie do małych i średnich przedsiębiorstw notowanych na giełdzie oraz małych i średnich przedsiębiorstw wysokiego ryzyka (*).
- (18) W proces należytej staranności wbudowana jest proporcjonalność, ponieważ proces ten jest uzależniony od powagi i prawdopodobieństwa wystąpienia negatywnych skutków, jakie dane przedsiębiorstwo może spowodować, do jakich może się przyczynić lub jakie mogą się z nim bezpośrednio wiązać, a także od sektora działalności, wielkości przedsiębiorstwa, charakteru i kontekstu jego działalności, w tym aspektu geograficznego, modelu biznesowego, pozycji w łańcuchu wartości oraz charakteru jego produktów i usług. Duże przedsiębiorstwo, którego wszystkie bezpośrednie stosunki gospodarcze są umiejscowione w Unii, lub małe bądź średnie przedsiębiorstwo, które po przeprowadzeniu oceny ryzyka stwierdza, że nie zidentyfikowało żadnych potencjalnych ani rzeczywistych negatywnych skutków w swoich stosunkach gospodarczych, może opublikować stosowne oświadczenie, w tym swoją ocenę ryzyka zawierającą odpowiednie dane, informacje i metodykę, które to oświadczenie w każdym przypadku należy poddać przeglądowi w przypadku zmian w działalności, stosunkach gospodarczych lub kontekście operacyjnym przedsiębiorstwa.
- (19) W przypadku przedsiębiorstw będących własnością państwa lub przez nie kontrolowanych wypełnianie obowiązków w zakresie należytej staranności powinno je zobowiązywać do nabywania usług od przedsiębiorstw, które wypełniły obowiązki w zakresie należytej staranności. Zachęca się państwa członkowskie, aby nie udzielały wsparcia ze strony państwa, w tym za pośrednictwem pomocy państwa, zamówień publicznych, agencji kredytów eksportowych czy pożyczek gwarantowanych przez rząd, przedsiębiorstwom, które naruszają cele niniejszej dyrektywy.
- (20) Do celów niniejszej dyrektywy należyta staranność należy rozumieć jako spoczywający na przedsiębiorstwie obowiązek podejmowania wszelkich proporcjonalnych i współmiernych środków oraz działań w granicach możliwości przedsiębiorstwa, aby zapobiec wystąpieniu negatywnych skutków w odniesieniu do praw człowieka, środowiska lub dobrych rządów w łańcuchach wartości, a także przeciwdziałać takim skutkom, gdy wystąpią. W praktyce należyta staranność polega na wdrożeniu przez przedsiębiorstwo procesu w celu identyfikacji, oceny, eliminacji, łagodzenia, powstrzymania, monitorowania, komunikowania, rozliczania i naprawiania potencjalnych lub rzeczywistych negatywnych skutków dla praw człowieka, w tym praw socjalnych, związkowych i pracowniczych, dla środowiska, w tym wkładu w zmianę klimatu, oraz dla dobrego zarządzania w ramach własnej działalności oraz w ramach relacji biznesowych w łańcuchu wartości. Przedsiębiorstwa objęte niniejszą dyrektywą nie powinny przenosić obowiązków w zakresie należytej staranności na dostawców.
- (21) Załącznik xx zawiera wykaz rodzajów negatywnych skutków dla praw człowieka wynikających z prowadzenia działalności gospodarczej. W zakresie, w jakim są one istotne z punktu widzenia przedsiębiorstwa, Komisja powinna uwzględnić w załączniku negatywne skutki dla praw człowieka opisane w międzynarodowych konwencjach dotyczących praw człowieka, które są wiążące dla Unii lub państw członkowskich, w Międzynarodowej karcie praw człowieka, międzynarodowym prawie humanitarnym oraz w instrumentach ONZ z zakresu praw człowieka dotyczących praw osób należących do szczególnie wrażliwych grup lub społeczności, a także zasady dotyczące praw podstawowych określonych w Deklaracji MOP dotyczącej podstawowych zasad i praw w pracy, jak również zasady uznane w konwencjach MOP w sprawie wolności związkowej i faktycznego uznawania prawa do rokowań zbiorowych, Konwencji MOP w sprawie eliminacji wszelkich form pracy przymusowej lub obowiązkowej, Konwencji MOP w sprawie skutecznego zniesienia pracy dzieci, a także w Konwencji MOP w sprawie likwidacji dyskryminacji w obszarze zatrudnienia i wykonywania zawodu. Obejmuje to ponadto między innymi negatywny wpływ na inne prawa uznane w Trójstronnej deklaracji zasad dotyczących przedsiębiorstw wielonarodowych i polityki społecznej oraz w szeregu konwencji MOP, takie jak wolność zrzeszania się, rokowania zbiorowe, wiek minimalny, bezpieczeństwo i higiena pracy oraz równe wynagrodzenie, a także na prawa uznane w Konwencji o prawach dziecka, Afrykańskiej karcie praw człowieka i ludów, Amerykańskiej konwencji praw człowieka, europejskiej konwencji praw człowieka, Europejskiej karcie społecznej, Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej oraz krajowych konstytucjach i przepisach uznających lub wdrażających prawa człowieka. Komisja powinna zapewnić, aby wymienione rodzaje skutków były rozsądne i osiągalne.

(*) Komisja powinna określić sektory działalności gospodarczej wysokiego ryzyka o istotnym wpływie na prawa człowieka, ochronę środowiska i dobre rządy w celu objęcia małych i średnich przedsiębiorstw prowadzących działalność w tych sektorach zakresem stosowania niniejszej dyrektywy. W niniejszej dyrektywie Komisja powinna zdefiniować małe i średnie przedsiębiorstwa wysokiego ryzyka. Definicja powinna uwzględniać sektor działalności przedsiębiorstwa lub rodzaj tej działalności.

Środa, 10 marca 2021 r.

- (22) Negatywne skutki dla środowiska naturalnego są często ściśle związane z negatywnym wpływem na prawa człowieka. Specjalny sprawozdawca ONZ ds. praw człowieka i środowiska stwierdził, iż prawo do życia, zdrowia, pożywienia, wody i rozwoju oraz prawo do bezpiecznego, czystego, zdrowego i zrównoważonego środowiska są niezbędne do pełnego korzystania z praw człowieka. Ponadto w rezolucji 64/292 Zgromadzenie Ogólne ONZ uznało prawo do bezpiecznej i czystej wody pitnej oraz urządzeń sanitarnych za prawo człowieka. Pandemia COVID-19 uwypukliła nie tylko znaczenie bezpiecznego i zdrowego środowiska pracy, ale także znaczenie przedsiębiorstw gwarantujących, że nie powodują zagrożeń dla zdrowia w ich łańcuchach wartości ani się do nich nie przyczyniają. W związku z tym prawa te powinny być ujęte w dyrektywie.
- (23) Załącznik xxx zawiera wykaz związanych z działalnością gospodarczą rodzajów negatywnych skutków dla środowiska, zarówno tymczasowych, jak i trwałych, które mają znaczenie dla przedsiębiorstw. Skutki takie powinny obejmować m.in. wytwarzanie odpadów, zanieczyszczenia rozproszone, emisję gazów cieplarnianych prowadzącą do globalnego ocieplenia o ponad 1,5 °C powyżej poziomu sprzed epoki przemysłowej, wylesianie oraz wszelki inny wpływ na klimat oraz jakość powietrza, gleby i wody, zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych, różnorodność biologiczną i ekosystemy. Komisja powinna zapewnić, aby wymienione rodzaje skutków były rozsądne i osiągalne. Aby przyczynić się do wewnętrznej spójności prawodawstwa Unii i zapewnić pewność prawa, wykaz ten sporządza się zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852⁽⁵⁾.
- (24) Załącznik xxxx zawiera wykaz związanych z działalnością gospodarczą rodzajów negatywnych skutków dla dobrego zarządzania, które mają znaczenie dla przedsiębiorstw. Skutki te powinny obejmować nieprzestrzeganie wytycznych OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych i rozdziału VII dotyczącego zwalczania korupcji, namawiania do korupcji i wymuszenia oraz zasad Konwencji OECD o zwalczaniu przekupstwa zagranicznych funkcjonariuszy publicznych w międzynarodowych transakcjach handlowych, a także przypadki korupcji i przekupstwa, w których przedsiębiorstwo wywiera niezgodny z przepisami wpływ na urzędników publicznych lub przekazuje im nienależne korzyści finansowe w celu uzyskania przywilejów lub nieuczciwego preferencyjnego traktowania z naruszeniem prawa; dotyczy to również sytuacji, w których przedsiębiorstwo w sposób niezgodny z prawem angażuje się w działalność polityczną na szczeblu lokalnym, niezgodnie z prawem współfinansuje kampanię lub nie przestrzega obowiązujących przepisów podatkowych. Komisja powinna zapewnić, aby wymienione rodzaje skutków były rozsądne i osiągalne.
- (25) Negatywne skutki dla praw człowieka, środowiska i dobrych rządów nie są neutralne, jeżeli chodzi o aspekt płci. Przedsiębiorstwa zachęca się do uwzględniania aspektu płci w procesach należytej staranności. Mogą one znaleźć wytyczne w broszurze ONZ pt. „Wymiar płci w wytycznych dotyczących biznesu i praw człowieka”.
- (26) Potencjalne lub rzeczywiste negatywne skutki dla prawa człowieka, środowiska i zarządzania mogą być specyficzne i mieć większą wagę w obszarach dotkniętych konfliktem. W związku z tym przedsiębiorstwa działające na obszarach dotkniętych konfliktem powinny stosować odpowiednią należytą staranność w zakresie praw człowieka, środowiska i zarządzania, przestrzegać zobowiązań wynikających z międzynarodowego prawa humanitarnego oraz odwoływać się do obowiązujących międzynarodowych standardów i wytycznych, w tym do konwencji genewskich i protokołów dodatkowych do tych konwencji.
- (27) Zachęca się państwa członkowskie do monitorowania przedsiębiorstw podlegających ich jurysdykcji, jeżeli prowadzą one działalność lub utrzymują stosunki gospodarcze na obszarach dotkniętych konfliktami, i w związku z tym do podejmowania niezbędnych działań w celu ochrony praw człowieka, środowiska i dobrych rządów zgodnie ze swoimi zobowiązaniami prawnymi, z należyтым uwzględnieniem szczególnych i istotnych zagrożeń występujących na tych obszarach.
- (28) Działalność gospodarcza ma wpływ na pełen zakres praw określonych w Konwencji ONZ o prawach dziecka i innych odpowiednich normach międzynarodowych. Dzieciństwo jest wyjątkowym okresem rozwoju fizycznego, umysłowego, emocjonalnego i duchowego, a naruszanie praw dziecka, takie jak narażenie na przemoc lub nadużycia, pracę dzieci, niewłaściwe reklamy, niebezpieczne produkty czy zagrożenia środowiskowe, może nieść ze sobą dożywotnie, nieodwracalne, a nawet międzypokoleniowe konsekwencje. Mechanizmy należytej staranności przedsiębiorstw i odpowiedzialności przedsiębiorstw, zaprojektowane bez zwrócenia uwagi na kwestie dotyczące dzieci, mogą okazać się nieskuteczne w zakresie ochrony ich praw.

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088 (Dz.U. L 198 z 22.6.2020, s. 13).

Środa, 10 marca 2021 r.

- (29) Negatywne skutki dla praw człowieka oraz norm społecznych, środowiskowych i klimatycznych lub ich naruszenie przez przedsiębiorstwa może wynikać z ich własnej działalności lub relacji biznesowych, co w szczególności dotyczy dostawców, podwykonawców i przedsiębiorstw, w których dokonywane są inwestycje. Aby obowiązki przedsiębiorstw w zakresie należytej staranności przynosiły pożądany efekt, powinny obejmować cały łańcuch wartości, a jednocześnie należy przyjąć w tym zakresie podejście oparte na analizie ryzyka i ustanowić strategię ustalania priorytetów na podstawie zasady 17 wytycznych ONZ. Identyfikowanie wszystkich przedsiębiorstw uczestniczących w łańcuchu wartości może być jednak trudne. Komisja powinna ocenić i zaproponować narzędzia, które pomogą przedsiębiorstwom w kontroli identyfikowalności ich łańcuchów wartości. Może to obejmować innowacyjne technologie informacyjne, takie jak blockchain, które umożliwiają śledzenie wszystkich danych i których rozwój należy wspierać, aby zminimalizować koszty administracyjne i uniknąć zwolnień w przedsiębiorstwach zachowujących należyłą staranność.
- (30) Należyta staranność jest przede wszystkim mechanizmem prewencyjnym, który zobowiązuje przedsiębiorstwa do podejmowania wszelkich proporcjonalnych i współmiernych środków, a także do dokładania wszelkich starań w granicach możliwości w celu identyfikowania i oceny potencjalnych lub rzeczywistych negatywnych skutków oraz do przyjmowania polityki i środków mających na celu powstrzymanie tych skutków, zapobieganie im, łagodzenie ich, monitorowanie, komunikowanie, uwzględnianie i rekompensowanie oraz rozliczanie się z tego, w jaki sposób przedsiębiorstwa reagują na te skutki. Przedsiębiorstwa powinny być zobowiązane do przedstawienia dokumentu, w którym publicznie, jednak z odpowiednim uwzględnieniem tajemnic handlowych, określają swoją strategię w zakresie należytej staranności w odniesieniu do każdego z tych etapów. Owa strategia należytej staranności powinna być odpowiednio zintegrowana z ogólną strategią biznesową przedsiębiorstwa. Powinna ona podlegać corocznej ocenie i przeglądowi w każdym przypadku, gdy zostanie to uznane za konieczne w wyniku takiej oceny.
- (31) Przedsiębiorstwa, które nie publikują oświadczeń o ryzyku, nie powinny być zwolnione z ewentualnych kontroli lub dochodzeń przeprowadzanych przez właściwe organy państw członkowskich w celu zapewnienia przestrzegania przez nie obowiązków przewidzianych w niniejszej dyrektywie oraz zagwarantowania możliwości pociągnięcia ich do odpowiedzialności zgodnie z prawem krajowym.
- (32) Przedsiębiorstwa powinny ustanowić wewnętrzny proces analizy łańcucha wartości, obejmujący podejmowanie wszelkich proporcjonalnych i współmiernych wysiłków w celu określenia stosunków gospodarczych w łańcuchu wartości.
- (33) Tajemnica handlowa, o której mowa w niniejszej dyrektywie, powinna mieć zastosowanie do wszelkich informacji spełniających wymogi uznania ich za „tajemnicę przedsiębiorstwa” zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/943⁽⁶⁾, a mianowicie do informacji, które są poufne w tym sensie, że jako całość lub w szczególnym zestawie i zbiorze ich elementów nie są ogólnie znane ani łatwo dostępne dla osób z kręgów, które zwykle zajmują się tym rodzajem informacji, że mają wartość handlową dlatego, że są objęte tajemnicą, oraz poddane zostały przez osobę, która zgodnie z prawem sprawuje nad nimi kontrolę, rozsądnym – w danych okolicznościach – działaniom dla utrzymania ich w tajemnicy.
- (34) Należyta staranność nie powinna polegać na zaznaczaniu odpowiednich rubryk, lecz powinna stanowić bieżący proces i ocenę ryzyka i skutków, które są dynamiczne i mogą ulec zmianie w związku z nowymi relacjami biznesowymi lub rozwojem sytuacji. Przedsiębiorstwa powinny zatem stale monitorować i odpowiednio dostosowywać swoje strategie w zakresie należytej staranności. Strategie te powinny obejmować wszystkie rzeczywiste lub potencjalne negatywne skutki, chociaż w przypadku wymogu ustalenia priorytetów należy wziąć pod uwagę charakter i kontekst działalności, w tym aspekt geograficzny, oraz powagę i prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnego skutku. Systemy certyfikacji zewnętrznej mogą stanowić uzupełnienie strategii należytej staranności, pod warunkiem że są one odpowiednie pod względem zakresu i zachowują odpowiednie poziomy przejrzystości, bezstronności, dostępności i niezawodności. Certyfikacja zewnętrzna nie powinna jednak stanowić podstawy do uzasadnienia odstępstwa od obowiązków określonych w tej dyrektywie lub w jakikolwiek sposób wpływać na potencjalną odpowiedzialność przedsiębiorstwa.
- (35) Aby uznać, że jednostka zależna spełnia obowiązek ustanowienia strategii w zakresie należytej staranności, jeżeli owa jednostka zależna jest objęta strategią w zakresie należytej staranności opracowaną przez jednostkę dominującą, jednostka zależna powinna w swoich sprawozdaniach rocznych wyraźnie zaznaczyć ten fakt. Taki wymóg jest konieczny, aby zapewnić społeczeństwu przejrzystość umożliwiającą właściwym organom krajowym przeprowadzenie odpowiednich dochodzeń. Jednostka zależna powinna zadbać o posiadanie przez jednostkę dominującą wystarczających informacji istotnych z perspektywy przeprowadzenia procedury należytej staranności w jej imieniu.

⁽⁶⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/943 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie ochrony niejawnego know-how i niejawnych informacji handlowych (tajemnic przedsiębiorstwa) przed ich bezprawnym pozyskiwaniem, wykorzystywaniem i ujawnianiem (Dz.U. L 157 z 15.6.2016, s. 1).

Środa, 10 marca 2021 r.

- (36) Odpowiednia częstotliwość weryfikacji w danym okresie, wynikająca z określenia „regularnie”, powinna być określona w odniesieniu do prawdopodobieństwa i wagi negatywnych skutków. Im bardziej prawdopodobne i im poważniejsze skutki, tym regularniej należy przeprowadzać weryfikację zgodności.
- (37) Przedsiębiorstwa powinny najpierw próbować zająć się potencjalnym lub rzeczywistym negatywnym skutkiem dla praw człowieka, środowiska i dobrego zarządzania i usiłować rozwiązać dany problem w porozumieniu z zainteresowanymi stronami. Przedsiębiorstwo dysponujące możliwością zapobiegnięcia wystąpieniu negatywnych skutków lub ich ograniczenia powinno wykorzystać swoje możliwości. Przedsiębiorstwo pragnące zwiększyć swoje możliwości może np. zaoferować jednostce powiązanej zachęty w zakresie budowania zdolności lub współpracować z innymi podmiotami. Jeżeli negatywnym skutkom nie można zapobiec ani ich złagodzić, a możliwości nie można zwiększyć, decyzja o wycofaniu się ze współpracy z dostawcą lub o rezygnacji z innych stosunków gospodarczych może być ostatecznością i powinna być podjęta w odpowiedzialny sposób.
- (38) Właściwe wypełnienie obowiązku dochowania należytej staranności wymaga skutecznych i konstruktywnych konsultacji ze wszystkimi zainteresowanymi stronami, a w szczególności odpowiedniego zaangażowania związków zawodowych. Konsultacje i współpraca z zainteresowanymi stronami mogą pomóc przedsiębiorstwom w precyzyjniejszym określeniu potencjalnych lub rzeczywistych negatywnych skutków i opracowaniu skuteczniejszej strategii należytej staranności. Niniejsza dyrektywa wymaga w związku z tym konsultacji z zainteresowanymi stronami i ich zaangażowania na wszystkich etapach procesu należytej staranności. Ponadto konsultacje i zaangażowanie mogą dać możliwość wypowiedzenia się tym, którzy są bardzo zainteresowani długoterminową stabilnością przedsiębiorstwa. Partycypacja zainteresowanych stron może przyczynić się do poprawy długoterminowych wyników i rentowności przedsiębiorstw, ponieważ ich większa stabilność miałaby pozytywne łączne skutki gospodarcze.
- (39) W trakcie rozmów z zainteresowanymi stronami, jak przewidziano w niniejszej dyrektywie, przedsiębiorstwa powinny zadbać o to, aby w przypadku, gdy zainteresowane strony to ludy tubylcze, dyskusje takie prowadzono zgodnie z międzynarodowymi standardami praw człowieka, takimi jak oenzetowska Deklaracja praw ludów tubylczych⁽⁷⁾, w tym z zasadą dobrowolnej, uprzedniej i świadomej zgody oraz z prawem ludów tubylczych do samostanowienia.
- (40) Pojęcie zainteresowanej strony oznacza osoby, na których prawa i interesy mogą mieć wpływ decyzje przedsiębiorstwa. Pojęcie to obejmuje zatem pracowników, społeczności lokalne, dzieci, ludy tubylcze, stowarzyszenia obywatelskie i udziałowców, a także organizacje, których statutowym celem jest zapewnienie przestrzegania praw człowieka i praw socjalnych, norm klimatycznych i środowiskowych oraz zasad dobrych rządów, takie jak związki zawodowe i organizacje społeczeństwa obywatelskiego.
- (41) Aby uniknąć ryzyka ignorowania lub marginalizacji krytycznych głosów zainteresowanych stron w procesie należytej staranności, w niniejszej dyrektywie należy przyznać zainteresowanym stronom prawo do bezpiecznych i konstruktywnych dyskusji nad strategią przedsiębiorstwa w zakresie należytej staranności oraz zapewnić odpowiednie zaangażowanie związków zawodowych lub przedstawicieli pracowników.
- (42) Odpowiednie informacje na temat strategii należytej staranności należy przekazywać zainteresowanym stronom, których ona potencjalnie dotyczy, na wniosek i w sposób odpowiadający ich sytuacji, uwzględniając na przykład język urzędowy ich kraju, ich poziom umiejętności czytania i pisania oraz dostęp do internetu. Przedsiębiorstwa nie powinny jednak mieć obowiązku proaktywnego ujawniania całej swojej strategii należytej staranności w sposób odpowiadający sytuacji zainteresowanej strony, a wymóg przekazywania odpowiednich informacji powinien być proporcjonalny do charakteru, sytuacji i wielkości przedsiębiorstwa.
- (43) Procedury zgłaszania zastrzeżeń powinny zapewniać ochronę anonimowości lub poufności tych zastrzeżeń, w stosownych przypadkach zgodnie z prawem krajowym, a także ochronę bezpieczeństwa oraz integralności fizycznej i prawnej wszystkich skarżących, w tym obrońców praw człowieka i środowiska. W przypadku gdy takie procedury dotyczą sygnalistów, powinny być zgodne z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1937⁽⁸⁾.

⁽⁷⁾ https://www.un.org/esa/socdev/unpfii/documents/DRIPS_en.pdf

⁽⁸⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1937 z dnia 23 października 2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii (Dz.U. L 305 z 26.11.2019, s. 17).

Środa, 10 marca 2021 r.

- (44) Przedsiębiorstwa powinny być obowiązane dołożyć w miarę swoich możliwości wszelkich proporcjonalnych i współmiernych starań, aby zidentyfikować swoich dostawców i podwykonawców oraz podać odpowiednie informacje do wiadomości publicznej, z należyтым uwzględnieniem tajemnicy handlowej. Aby należyta staranność była w pełni skuteczna, nie powinna ograniczać się do pierwszego poziomu wyżej lub niżej w łańcuchu dostaw, lecz powinna obejmować te podmioty, które w procesie należytej staranności mogły zostać zidentyfikowane przez przedsiębiorstwo jako stwarzające poważne zagrożenia. W niniejszej dyrektywie należy jednak uwzględnić fakt, że nie wszystkie przedsiębiorstwa dysponują takimi samymi zasobami lub zdolnościami pozwalającymi im zidentyfikować wszystkich dostawców i podwykonawców, w związku z czym obowiązek ten powinien podlegać zasadom racjonalności i proporcjonalności, co w żadnym wypadku nie powinno być traktowane przez przedsiębiorstwa jako pretekst do niewywiązywania się z obowiązku dołożenia wszelkich niezbędnych starań w tym zakresie.
- (45) Aby należyta staranność stała się integralnym elementem kultury i struktury przedsiębiorstwa, członkowie organów administracyjnych, zarządzających i nadzorczych przedsiębiorstwa powinni odpowiadać za przyjęcie i wdrożenie jego strategii dotyczących zrównoważoności i należytej staranności.
- (46) Koordynacja wysiłków przedsiębiorstw w zakresie należytej staranności i dobrowolnych wspólnych działań na poziomie sektorowym lub międzysektorowym mogłaby zwiększyć spójność i skuteczność ich strategii należytej staranności. W związku z tym państwa członkowskie mogłyby zachęcać do przyjmowania planów działania w zakresie należytej staranności na poziomie sektorowym lub międzysektorowym. W określaniu tych planów powinny uczestniczyć zainteresowane strony. Opracowanie takich środków zbiorowych nie powinno w żadnym wypadku zwalniać przedsiębiorstwa z indywidualnej odpowiedzialności za dochowywanie należytej staranności ani chronić go przed odpowiedzialnością, wynikającą z prawa krajowego, za szkody, które spowodowało lub do których się przyczyniło.
- (47) Aby ramy należytej staranności były skuteczne, powinny obejmować mechanizmy rozpatrywania skarg na szczeblu przedsiębiorstwa lub sektora, zaś aby zapewnić skuteczność takich mechanizmów, przy ich opracowywaniu przedsiębiorstwa powinny podejmować decyzje w oparciu o stanowisko zainteresowanych stron. Mechanizmy te powinny umożliwiać zainteresowanym stronom zgłaszanie uzasadnionych zastrzeżeń oraz powinny funkcjonować jako system wczesnego ostrzegania o zagrożeniach i system mediacji. Powinny być odpowiednio umocowane i rzetelne, dostępne, przewidywalne, sprawiedliwe, przejrzyste, zgodne z prawami człowieka, a także powinny być źródłem ciągłego doskonalenia się oraz opierać się na zaangażowaniu i dialogu. Mechanizmy rozpatrywania skarg należy uprawnić do przedstawiania sugestii co do tego, w jaki sposób dane przedsiębiorstwo powinno reagować na potencjalny lub rzeczywisty negatywny wpływ. Powinny one mieć również zdolność do proponowania odpowiedniego środka naprawczego, jeżeli wpłynie do nich informacja, w drodze mediacji, że przedsiębiorstwo spowodowało negatywny wpływ lub przyczyniło się do jego wystąpienia.
- (48) Mechanizmy te nie powinny jednak zwalniać państw członkowskich z podstawowego obowiązku, jakim jest ochrona praw człowieka oraz zapewnienie dostępu do wymiaru sprawiedliwości i do środków naprawczych.
- (49) Państwa członkowskie powinny wyznaczyć co najmniej jeden organ krajowy do monitorowania prawidłowego wykonywania przez przedsiębiorstwa obowiązków w zakresie należytej staranności oraz do zapewnienia właściwego egzekwowania niniejszej dyrektywy. Te organy krajowe powinny być niezależne oraz mieć odpowiednie uprawnienia i zasoby do wykonywania swoich zadań. Powinny być uprawnione do prowadzenia odpowiednich kontroli, z własnej inicjatywy lub na podstawie uzasadnionych i racjonalnych zastrzeżeń zgłoszonych przez zainteresowane strony i osoby trzecie, oraz do nakładania proporcjonalnych i odstraszących sankcji administracyjnych, uwzględniających wagę i powtarzalność naruszeń, w celu zapewnienia przestrzegania przez przedsiębiorstwa obowiązków określonych w prawie krajowym. Na szczeblu Unii Komisja powinna utworzyć europejską sieć ds. należytej staranności złożoną z właściwych organów, aby zapewnić współpracę.
- (50) Zachęca się Komisję i państwa członkowskie do wprowadzenia grzywien administracyjnych porównywalnych pod względem wielkości do grzywien przewidzianych obecnie w prawie konkurencji i prawie ochrony danych.
- (51) Zachęca się organy krajowe do współpracy i wymiany informacji z krajowymi punktami kontaktowymi OECD oraz z krajowymi instytucjami praw człowieka w danych krajach.
- (52) Zgodnie z Wytocznymi ONZ dotyczącymi biznesu i praw człowieka dochowywanie należytej staranności nie powinno samo w sobie zwalniać przedsiębiorstw z odpowiedzialności za spowodowanie naruszeń praw człowieka bądź spowodowanie szkód w środowisku lub przyczynienie się do takich naruszeń bądź szkód. Jednakże istnienie solidnych i skutecznych procedur gwarantujących należytą staranność może pomóc przedsiębiorstwom w zapobieganiu szkodom;

Środa, 10 marca 2021 r.

- (53) Wprowadzając system odpowiedzialności, państwa członkowskie powinny zapewnić stosowanie wzruszalnego domniemania wymagającego określonego poziomu dowodów. Ciężar dowodu zostałby przeniesiony z ofiar na przedsiębiorstwa, które musiałyby udowodnić, że nie miały kontroli nad jednostką gospodarczą uczestniczącą w naruszaniu praw człowieka.
- (54) Terminy przedawnienia należy uznać za rozsądne i odpowiednie, jeżeli nie ograniczają one prawa ofiar do dostępu do wymiaru sprawiedliwości, z należytym uwzględnieniem praktycznych wyzwań napotykanym przez potencjalnych skarżących. Ofiarom negatywnego wpływu na prawa człowieka, środowisko i dobre rządy należy zapewnić wystarczający czas na wytoczenie powództwa sądowego, z uwzględnieniem ich lokalizacji geograficznej, środków, jakimi dysponują, i ogólnej trudności, jeśli chodzi o dopuszczalność powództw przed sądami unijnymi.
- (55) Prawo do skutecznego środka prawnego jest międzynarodowo uznanym prawem człowieka zapisanym w art. 8 Powszechnej deklaracji praw człowieka i w art. 2 ust. 3 Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych, a także jest prawem podstawowym Unii (art. 47 Karty); Jak przypomniano w Wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka, państwa mają obowiązek zapewnić, środkami sądowymi, administracyjnymi, legislacyjnymi lub innymi odpowiednimi środkami, aby osoby dotknięte naruszeniami praw człowieka związanymi z działalnością gospodarczą miały dostęp do skutecznego środka prawnego. Dlatego w niniejszej dyrektywie zawarto konkretne odniesienie do tego obowiązku zgodnie z podstawowymi zasadami i wytycznymi ONZ w sprawie ofiar rażących naruszeń międzynarodowego prawa dotyczącego praw człowieka i poważnych naruszeń międzynarodowego prawa humanitarne do środka prawnego i do zadośćuczynienia.
- (56) Zachęca się duże przedsiębiorstwa do tworzenia komitetów doradczych, które miałyby za zadanie doradzać ich organom zarządzającym w sprawach należytej staranności i w których skład wchodziłyby zainteresowane strony.
- (57) Związkom zawodowym należy udostępnić zasoby niezbędne do korzystania przez nie z praw w zakresie należytej staranności, w tym do nawiązywania kontaktów ze związkami zawodowymi i pracownikami przedsiębiorstw, z którymi główne przedsiębiorstwo utrzymuje relacje biznesowe.
- (58) Państwa członkowskie powinny stosować istniejące systemy odpowiedzialności lub, w razie konieczności, wprowadzić dodatkowe przepisy w celu zapewnienia odpowiedzialności przedsiębiorstw, zgodnie z prawem krajowym, za wszelkie szkody wynikające z negatywnego wpływu na prawa człowieka, środowisko i dobre rządy, który te przedsiębiorstwa lub podmioty znajdujące się pod ich kontrolą spowodowały lub do którego się przyczyniły przez działanie lub zaniechania, chyba że przedsiębiorstwo może udowodnić, że dołożyło wszelkich starań zgodnie z niniejszą dyrektywą, aby zapobiec danej szkodzi, lub że szkoda ta wystąpiłaby nawet przy dołożeniu wszelkich starań.
- (59) Aby zapewnić jasność i pewność, a także spójność praktyk stosowanych przez przedsiębiorstwa, Komisja powinna przygotować wytyczne w konsultacji z państwami członkowskimi i OECD oraz z pomocą szeregu wyspecjalizowanych agencji, w szczególności Agencji Praw Podstawowych UE, Europejskiej Agencji Środowiska oraz Agencji Wykonawczej ds. Małych i Średnich Przedsiębiorstw. Liczne wytyczne dotyczące należytej staranności sporządzone przez organizacje międzynarodowe już istnieją i mogłyby posłużyć jako punkt odniesienia dla Komisji przy opracowywaniu wytycznych specjalnie dla przedsiębiorstw unijnych na mocy niniejszej dyrektywy. Niniejsza dyrektywa powinna mieć na celu pełną harmonizację norm między państwami członkowskimi. Oprócz ogólnych wytycznych, którymi wszystkie przedsiębiorstwa, a w szczególności małe i średnie przedsiębiorstwa, powinny kierować się przy stosowaniu należytej staranności w swoich działaniach, Komisja powinna przewidzieć opracowanie wytycznych dla poszczególnych sektorów oraz regularnie aktualizować wykaz zestawień informacji na temat poszczególnych państw, aby pomóc przedsiębiorstwom w ocenie potencjalnego i rzeczywistego negatywnego wpływu ich działalności gospodarczej w danym obszarze na prawa człowieka, środowisko i dobre rządy. W tych zestawieniach informacji należy w szczególności wskazać, które konwencje i traktaty spośród wymienionych w załącznikach xx, xxx i xxxx do niniejszej dyrektywy zostały ratyfikowane przez dane państwo.
- (60) W celu aktualizacji rodzajów negatywnego wpływu należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów zgodnie z art. 290 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w odniesieniu do zmiany załączników xx, xxx i xxxx do niniejszej dyrektywy. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów, oraz aby konsultacje te prowadzone były zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa⁽⁹⁾. W szczególności, aby zapewnić Parlamentowi Europejskiemu i Radzie udział na równych zasadach w przygotowaniu aktów delegowanych, instytucje te otrzymują wszelkie dokumenty w tym samym czasie co eksperci państw członkowskich, a eksperci tych instytucji mogą systematycznie brać udział w posiedzeniach grup eksperckich Komisji zajmujących się przygotowaniem aktów delegowanych.

⁽⁹⁾ Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 1.

Środa, 10 marca 2021 r.

- (61) Ponieważ cele niniejszej dyrektywy nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na rozmiary lub skutki działań możliwe jest ich lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

Artykuł 1

Przedmiot i cel

1. Niniejsza dyrektywa ma zapewniać, aby przedsiębiorstwa objęte jej zakresem stosowania prowadzące działalność na rynku wewnętrznym wywiązywały się z obowiązku poszanowania praw człowieka, środowiska i dobrych rządów oraz nie powodowały potencjalnego lub rzeczywistego negatywnego wpływu na prawa człowieka, środowisko i dobre rządy ani nie przyczyniały się do takiego wpływu przez własne działania lub przez działania bezpośrednio związane z ich działalnością, produktami lub usługami mające miejsce w ramach ich relacji biznesowych lub w ich łańcuchach wartości oraz aby zapobiegały temu negatywnemu wpływowi i go łagodziły.
2. Niniejsza dyrektywa określa obowiązki przedsiębiorstw w zakresie należytej staranności w łańcuchu wartości, a mianowicie przewiduje, że mają one obowiązek stosować wszelkie proporcjonalne i współmierne środki oraz podejmować starania, w miarę swoich możliwości, w celu zapobieżenia negatywnemu wpływowi na prawa człowieka, środowisko i dobre rządy w ich łańcuchach wartości, a także odpowiednio reagować na taki negatywny wpływ, gdy on wystąpi. Zachowywanie należytej staranności wymaga od przedsiębiorstw identyfikacji, zapobiegania, eliminacji, łagodzenia, monitorowania, komunikowania, uwzględniania, reagowania i działań naprawczych w odniesieniu do potencjalnego lub rzeczywistego negatywnego wpływu ich własnych działań oraz działań w ich łańcuchach wartości i w ramach ich relacji biznesowych na prawa człowieka, środowisko i dobre rządy. Te wymogi należytej staranności mają na celu poprawę funkcjonowania rynku wewnętrznego dzięki koordynacji zabezpieczeń w zakresie ochrony praw człowieka, środowiska i dobrych rządów.
3. Niniejsza dyrektywa ma ponadto zapewniać rozliczalność i odpowiedzialność przedsiębiorstw, zgodnie z prawem krajowym, z tytułu negatywnego wpływu na prawa człowieka, środowisko i dobre rządy, który powodują lub do którego się przyczyniają w swoim łańcuchu wartości, a także zapewniać ofiarom dostęp do środków ochrony prawnej.
4. Stosowanie niniejszej dyrektywy nie wpływa na dodatkowe wymogi należytej staranności ustanowione w unijnych przepisach sektorowych, w szczególności w rozporządzeniu (UE) nr 995/2010 i w rozporządzeniu (UE) 2017/821, chyba że wymogi należytej staranności określone w niniejszej dyrektywie przewidują wyższy poziom należytej staranności w odniesieniu do praw człowieka, środowiska lub dobrych rządów.
5. Wdrożenie niniejszej dyrektywy nie stanowi w żaden sposób podstawy do uzasadnienia ograniczenia ogólnego poziomu ochrony praw człowieka lub środowiska. W szczególności stosuje się ją, nie naruszając innych obowiązujących przepisów ramowych ustanowionych na szczeblu krajowym, unijnym lub międzynarodowym, regulujących podwykonawstwo, delegowanie pracowników lub odpowiedzialność w łańcuchu dostaw.

Artykuł 2

Zakres stosowania

1. Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do dużych przedsiębiorstw podlegających prawu państwa członkowskiego lub mających siedzibę na terytorium Unii.
2. Niniejsza dyrektywa ma też zastosowanie do wszystkich małych i średnich przedsiębiorstw notowanych na rynku regulowanym, a także do małych i średnich przedsiębiorstw wysokiego ryzyka.
3. Niniejsza dyrektywa ma też zastosowanie do dużych przedsiębiorstw, do małych i średnich przedsiębiorstw notowanych na rynku regulowanym oraz do małych i średnich przedsiębiorstw, które prowadzą działalność w sektorach wysokiego ryzyka, podlegają prawu państwa trzeciego i nie mają siedziby na terytorium Unii, w przypadku gdy przedsiębiorstwa te prowadzą działalność na rynku wewnętrznym, sprzedając towary lub świadcząc usługi. Przedsiębiorstwa te spełniają wymogi należytej staranności określone w niniejszej dyrektywie transponowanej do ustawodawstwa państwa członkowskiego, w którym prowadzą działalność, a także podlegają systemom sankcji i odpowiedzialności określonym w niniejszej dyrektywie transponowanej do ustawodawstwa państwa członkowskiego, w którym prowadzą działalność.

Środa, 10 marca 2021 r.

Artykuł 3

Definicje

Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

- 1) „zainteresowane strony” oznaczają osoby fizyczne i grupy osób fizycznych, których może dotyczyć potencjalny lub rzeczywisty negatywny wpływ na prawa człowieka, środowisko i dobre rządy ze strony przedsiębiorstwa lub podmiotów pozostających z nim w relacji biznesowej, a także organizacje, których celem statutowym jest obrona praw człowieka, w tym praw socjalnych i pracowniczych, środowiska i dobrych rządów. Mogą to być pracownicy i ich przedstawiciele, społeczności lokalne, ludność tubylcza, stowarzyszenia obywatelskie, związki zawodowe, organizacje społeczeństwa obywatelskiego i udziałowcy przedsiębiorstw;
- 2) „relacje biznesowe” oznaczają relacje z jednostkami zależnymi i relacje handlowe przedsiębiorstwa w całym jego łańcuchu wartości obejmującym dostawców i podwykonawców, bezpośrednio związane z jego działalnością biznesową, produktami lub usługami;
- 3) „dostawca” oznacza dowolne przedsiębiorstwo dostarczające produkt, część produktu lub usługę innemu przedsiębiorstwu, bezpośrednio albo pośrednio, w kontekście relacji biznesowej;
- 4) „podwykonawca” oznacza dowolny podmiot pozostający w relacji biznesowej, który świadczy usługi lub prowadzi działania wnoszące wkład w działalność przedsiębiorstwa;
- 5) „łańcuch wartości” oznacza wszelkie działania, operacje, relacje biznesowe i łańcuchy inwestycyjne przedsiębiorstwa i obejmuje podmioty, z którymi przedsiębiorstwo utrzymuje bezpośrednie albo pośrednie relacje biznesowe w górę i w dół łańcucha dostaw i które:
 - a) dostarczają produkty, części produktów lub usługi, które stanowią wkład we własne produkty lub usługi danego przedsiębiorstwa, albo
 - b) są odbiorcami produktów i usług danego przedsiębiorstwa;
- 6) „potencjalny lub rzeczywisty negatywny wpływ na prawa człowieka” oznacza wszelki potencjalny lub rzeczywisty negatywny wpływ mogący uniemożliwić osobom fizycznym lub grupom osób fizycznych pełne korzystanie z praw człowieka, w tym praw socjalnych, pracowniczych i związkowych, określony w załączniku xx do niniejszej dyrektywy; Załącznik ten podlega regularnemu przeglądowi i jest spójny z celami Unii związanymi z prawami człowieka. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 17 w celu zmiany wykazu w załączniku xx;
- 7) „potencjalny lub rzeczywisty negatywny wpływ na środowisko” oznacza wszelkie naruszenie norm środowiskowych uznanych na szczeblu międzynarodowym i unijnym, określone w załączniku xxx do niniejszej dyrektywy. Załącznik ten podlega regularnemu przeglądowi i jest spójny z celami Unii związanymi z ochroną środowiska i łagodzeniem zmiany klimatu. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 17 w celu zmiany wykazu w załączniku xxx;
- 8) „potencjalny lub rzeczywisty negatywny wpływ na dobre rządy” oznacza wszelki potencjalny lub rzeczywisty negatywny wpływ na dobre rządy w kraju, w regionie lub na terytorium, określony w załączniku xxxx do niniejszej dyrektywy. Załącznik ten podlega regularnemu przeglądowi i jest spójny z celami Unii związanymi z dobrymi rządami. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 17 w celu zmiany wykazu w załączniku xxxx;
- 9) „kontrola” oznacza możliwość decydującego wpływania przez dane przedsiębiorstwo na inne przedsiębiorstwo, w szczególności poprzez prawo własności, poprzez prawo użytkowania całości bądź części majątku tego innego przedsiębiorstwa lub poprzez prawa bądź umowy, które pozwalają decydująco wpływać na skład, głosowanie lub decyzje organów przedsiębiorstwa;
- 10) „przyczynianie się do” oznacza, że działania przedsiębiorstwa, w połączeniu z działaniami innych podmiotów, powodują wpływ lub że działania przedsiębiorstwa powodują lub ułatwiają powodowanie negatywnego wpływu przez inny podmiot lub zachęcają go do powodowania takiego wpływu. Przyczynianie się musi być znaczące, co oznacza, że wyłączone jest przyczynianie się pomniejsze lub pozbawione znaczenia. Ocena znaczącego charakteru przyczyniania się oraz stwierdzenie, kiedy działania przedsiębiorstwa mogły spowodować lub ułatwić negatywny wpływ innego podmiotu lub zachęcić go do powodowania takiego wpływu, może wymagać uwzględnienia wielu czynników.

Środa, 10 marca 2021 r.

Można uwzględnić następujące czynniki:

- zakres, w jakim przedsiębiorstwo może zachęcać lub motywować inny podmiot do wywierania negatywnego wpływu, tj. stopień, w jakim dana działalność podwyższyła ryzyko wystąpienia takiego wpływu,
- zakres, w jakim przedsiębiorstwo mogło lub powinno było wiedzieć o negatywnym wpływie lub potencjalnym negatywnym wpływie, tj. stopień przewidywalności,
- stopień, w jakim którekolwiek z działań przedsiębiorstwa rzeczywiście złagodziło negatywny wpływ lub zmniejszyło ryzyko wystąpienia takiego wpływu.

Samo istnienie relacji biznesowych lub działań stwarzających ogólne warunki, w których możliwe jest wystąpienie negatywnego wpływu, jako takie nie stanowi przyczyniania się. Dane działania powinny znacznie podwyższać ryzyko wystąpienia negatywnego wpływu.

Artykuł 4

Strategia należytej staranności

1. Państwa członkowskie określają przepisy służące zapewnieniu zachowywania przez przedsiębiorstwa skutecznej należytej staranności w odniesieniu do potencjalnego lub rzeczywistego negatywnego wpływu ich działalności i relacji biznesowych na prawa człowieka, środowisko i dobre rządy.
2. Przedsiębiorstwa w miarę swoich możliwości stale dokładają wszelkich starań, aby identyfikować i oceniać – za pomocą metod monitorowania opartych na analizie ryzyka, uwzględniających prawdopodobieństwo i wagę potencjalnego lub rzeczywistego wpływu na prawa człowieka, środowisko lub dobre rządy oraz to, czy wymaga on pilnej reakcji – charakter i kontekst swojej działalności, w tym w ujęciu geograficznym, oraz to, czy ich działalność i relacje biznesowe powodują jakikolwiek tego rodzaju potencjalny lub rzeczywisty negatywny wpływ, przyczyniając się do niego lub mają z nim bezpośredni związek.
3. Jeżeli duże przedsiębiorstwo, w przypadku którego wszystkie podmioty pozostające z nim w bezpośredniej relacji biznesowej mają siedzibę w Unii lub są małymi lub średnimi przedsiębiorstwami, stwierdzi, zgodnie z ust. 2, że nie powoduje potencjalnego ani rzeczywistego negatywnego wpływu na prawa człowieka, środowisko lub dobre rządy, nie przyczynia się do takiego wpływu ani nie ma z nim bezpośredniego związku, wówczas publikuje oświadczenie w tej sprawie i ujmuje w nim ocenę ryzyka z wyszczególnieniem odpowiednich danych, informacji i metod, które pozwoliły wyciągnąć ten wniosek. W szczególności przedsiębiorstwo to może stwierdzić, że nie występuje negatywny wpływ na prawa człowieka, środowisko lub dobre rządy, jeżeli przeprowadzona przez nie analiza obejmująca identyfikację wpływu i ocenę ryzyka wykaże, że wszyscy jego bezpośredni dostawcy dochowują należytej staranności zgodnie z niniejszą dyrektywą. Oświadczenie to podlega przeglądowi w razie zaistnienia nowego ryzyka lub w razie nawiązania przez to przedsiębiorstwo nowych relacji biznesowych, które mogą stwarzać ryzyko.
4. Przedsiębiorstwo ustanawia i skutecznie realizuje strategię należytej staranności, chyba że zgodnie z ust. 2 i 3 stwierdzi, że nie powoduje potencjalnego ani rzeczywistego negatywnego wpływu na prawa człowieka, środowisko lub dobre rządy, nie przyczynia się do takiego wpływu ani nie ma z nim bezpośredniego związku. W ramach strategii należytej staranności przedsiębiorstwa:
 - (i) określają potencjalny lub rzeczywisty negatywny wpływ na prawa człowieka, środowisko i dobre rządy zidentyfikowany i oceniony zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu, mogący wystąpić w wyniku ich działalności i relacji biznesowych, a także wagę i prawdopodobieństwo tego wpływu oraz to, czy wymaga on pilnej reakcji, jak również odpowiednie dane, informacje i metody, które pozwoliły wyciągnąć te wnioski;
 - (ii) mapują swój łańcuch wartości i, z należyтым uwzględnieniem tajemnicy handlowej, podają do wiadomości publicznej istotne informacje na temat tego łańcucha, które mogą obejmować nazwy, lokalizację, rodzaje dostarczanych produktów i usług, a także inne istotne informacje dotyczące jednostek zależnych, dostawców i partnerów biznesowych w łańcuchu wartości;
 - (iii) przyjmują i wskazują wszelkie proporcjonalne i współmierne zasady postępowania i środki służące eliminacji potencjalnego lub rzeczywistego negatywnego wpływu na prawa człowieka, środowisko lub dobre rządy, zapobieganiu takiemu wpływowi i łagodzeniu go;

Środa, 10 marca 2021 r.

- (iv) ustanawiają strategię ustalania priorytetów na podstawie zasady 17 Wytocznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka na wypadek, gdyby nie były w stanie zająć się jednocześnie wszystkimi przypadkami potencjalnego lub rzeczywistego negatywnego wpływu; przedsiębiorstwa uwzględniają wagę i prawdopodobieństwo różnego rodzaju potencjalnego lub rzeczywistego negatywnego wpływu na prawa człowieka, środowisko lub dobre rządy, rozpatrują, czy wymaga on pilnej reakcji, a także uwzględniają charakter i kontekst swojej działalności, w tym w ujęciu geograficznym, zakres ryzyka, jego skalę oraz stopień nieuchronności, a w razie konieczności przy reagowaniu stosują politykę ustalania priorytetów;
5. Przedsiębiorstwa zapewniają zgodność swojej strategii biznesowej i polityki ze swoją strategią należytej staranności. Przedsiębiorstwa podają wyjaśnienia w tym zakresie w swoich strategiach należytej staranności.
6. Uznaje się, że jednostki zależne przedsiębiorstwa wywiązały się z obowiązku ustanowienia strategii należytej staranności, jeżeli ich jednostka dominująca uwzględniła je w swojej strategii należytej staranności.
7. Przedsiębiorstwa dochowują należytej staranności w łańcuchu wartości, proporcjonalnie i współmiernie do prawdopodobieństwa i wagi potencjalnego lub rzeczywistego negatywnego wpływu oraz do konkretnych okoliczności, szczególnie takich jak sektor działalności, wielkość i długość łańcucha dostaw oraz wielkość przedsiębiorstwa.
8. Przedsiębiorstwa zapewniają, aby w ramach ich relacji biznesowych uwzględniano, realizowano i wdrażano politykę w zakresie praw człowieka, środowiska i dobrych rządów zgodnie z ich strategią należytej staranności, w tym na przykład w drodze umów ramowych, klauzul umownych, przyjęcia kodeksu postępowania lub w drodze certyfikowanych i niezależnych audytów. Przedsiębiorstwa zapewniają, aby ich polityka zakupów nie powodowała potencjalnego lub rzeczywistego negatywnego wpływu na prawa człowieka, środowisko lub dobre rządy ani nie przyczyniała się do niego.
9. Przedsiębiorstwa regularnie sprawdzają, czy podwykonawcy i dostawcy wypełniają obowiązki wynikające z ust. 8.

Artykuł 5

Zaangażowanie zainteresowanych stron

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby przy ustanawianiu i wdrażaniu strategii należytej staranności przedsiębiorstwa prowadziły w dobrej wierze skuteczne, konstruktywne i merytoryczne dyskusje z właściwymi zainteresowanymi stronami. Państwa członkowskie gwarantują w szczególności związkom zawodowym na odpowiednim szczeblu, w tym na szczeblu sektorowym, krajowym, europejskim i światowym, oraz przedstawicielom pracowników prawo do udziału w tworzeniu i wdrażaniu strategii należytej staranności w dobrej wierze wspólnie z ich przedsiębiorstwem. Przedsiębiorstwa mogą priorytetowo traktować dyskusje z zainteresowanymi stronami, na które wywierany jest największy wpływ. Przedsiębiorstwa prowadzą dyskusje oraz angażują związki zawodowe i przedstawicieli pracowników odpowiednio do swojej wielkości oraz do charakteru i kontekstu swojej działalności.
2. Państwa członkowskie zapewniają zainteresowanym stronom prawo do zwrócenia się do przedsiębiorstwa o dyskusję nad potencjalnym lub rzeczywistym negatywnym wpływem na prawa człowieka, środowisko lub dobre rządy, który ich dotyczy, zgodnie z ust. 1.
3. Przedsiębiorstwo zapewnia, aby zainteresowane strony, których to dotyczy rzeczywiście lub potencjalnie, nie ponosiły ryzyka ze względu na udział w dyskusjach, o których mowa w ust. 1.
4. Przedsiębiorstwo informuje przedstawicieli pracowników o swojej strategii należytej staranności i jej realizacji, w którą mogą wnieść wkład, zgodnie z dyrektywami Parlamentu Europejskiego i Rady 2002/14/WE⁽¹⁰⁾ i 2009/38/WE⁽¹¹⁾ oraz z dyrektywą Rady 2001/86/WE⁽¹²⁾. Ponadto należy w pełni przestrzegać prawa do rokowań zbiorowych, uznanego w szczególności w konwencjach MOP nr 87 i 98, w europejskiej konwencji praw człowieka i w Europejskiej karcie

⁽¹⁰⁾ Dyrektywa 2002/14/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 marca 2002 r. ustanawiająca ogólne ramowe warunki informowania i przeprowadzania konsultacji z pracownikami we Wspólnocie Europejskiej (Dz.U. L 80 z 23.3.2002, s. 29).

⁽¹¹⁾ Dyrektywa 2009/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 6 maja 2009 r. w sprawie ustanowienia europejskiej rady zakładowej lub trybu informowania pracowników i konsultowania się z nimi w przedsiębiorstwach lub w grupach przedsiębiorstw o zasięgu wspólnotowym (Dz.U. L 122 z 16.5.2009, s. 28).

⁽¹²⁾ Dyrektywa 2001/86/WE z dnia 8 października 2001 r. uzupełniająca statut spółki europejskiej w odniesieniu do uczestnictwa pracowników (Dz.U. L 294 z 10.11.2001, s. 22).

Środa, 10 marca 2021 r.

społecznej Rady Europy, a także w decyzjach Komitetu MOP ds. Wolności Związkowej, Komitetu Ekspertów ds. Stosowania Konwencji i Zaleceń (CEACR) oraz Europejskiego Komitetu Praw Społecznych Rady Europy (ECSR).

Artykuł 6

Ogłoszenie strategii należytej staranności i informowanie o niej

1. Państwa członkowskie zapewniają, z należytym uwzględnieniem tajemnicy handlowej, aby przedsiębiorstwa udostępniały publicznie, nieodpłatnie, aktualną strategię należytej staranności lub oświadczenie zawierające ocenę ryzyka wspomniane w art. 4 ust. 3, szczególnie na swoich stronach internetowych.
2. Przedsiębiorstwa komunikują swoją strategię należytej staranności przedstawicielom pracowników, związkom zawodowym, podmiotom pozostającym z nimi w relacji biznesowej oraz, na wniosek, jednemu z właściwych organów krajowych wyznaczonych na podstawie art. 12.

Przedsiębiorstwa przekazują odpowiednie informacje na temat swojej strategii należytej staranności zainteresowanym stronom, których ona potencjalnie dotyczy, na wniosek i w sposób odpowiadający ich sytuacji, na przykład uwzględniając język urzędowy ich kraju.

3. Państwa członkowskie i Komisja zapewniają, aby przedsiębiorstwa zamieszczały strategię należytej staranności lub oświadczenie zawierające ocenę ryzyka wspomniane w art. 4 ust. 3 na europejskiej scentralizowanej platformie nadzorowanej przez właściwe organy krajowe. Taką platformą mógłby być europejski pojedynczy punkt dostępu wspomniany przez Komisję w opublikowanym niedawno planie działania dotyczącym unii rynków kapitałowych (COM(2020)0590). Komisja zapewnia standardowy wzór do celu zamieszczania strategii należytej staranności na europejskiej scentralizowanej platformie.

Artykuł 7

Ujawnianie informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności

Niniejsza dyrektywa nie narusza obowiązków nałożonych na niektóre przedsiębiorstwa dyrektywą 2013/34/UE, dotyczących zamieszczania w ich sprawozdaniach z działalności oświadczenia niefinansowego zawierającego opis polityki przedsiębiorstwa co najmniej w odniesieniu do kwestii środowiskowych, społecznych i pracowniczych, poszanowania praw człowieka, przeciwdziałania korupcji i łapownictwu oraz wdrożonych procesów należytej staranności.

Artykuł 8

Ocena i przegląd strategii należytej staranności

1. Przedsiębiorstwa co najmniej raz w roku oceniają skuteczność i stosowność swojej strategii należytej staranności i jej realizacji oraz wprowadzają w niej odpowiednie zmiany, zawsze gdy w wyniku oceny zmiana zostanie uznana za konieczną.
2. Ocena i przegląd strategii należytej staranności prowadzone są w drodze dyskusji z zainteresowanymi stronami i przy zaangażowaniu związków zawodowych i przedstawicieli pracowników w taki sam sposób, jak podczas ustanawiania strategii należytej staranności na podstawie art. 4.

Artykuł 9

Mechanizmy rozpatrywania skarg

1. Przedsiębiorstwa zapewniają mechanizm rozpatrywania skarg, stanowiący zarówno mechanizm wczesnego ostrzegania o zagrożeniach, jak i system mediacji, umożliwiający wszystkim zainteresowanym stronom wyrażanie racjonalnych zastrzeżeń dotyczących istnienia potencjalnego lub rzeczywistego negatywnego wpływu na prawa człowieka, środowisko lub dobre rządy. Państwa członkowskie zapewniają przedsiębiorstwom możliwość ustanowienia takiego mechanizmu w drodze ustaleń dotyczących współpracy z innymi przedsiębiorstwami lub organizacjami, przez uczestnictwo w mechanizmach rozpatrywania skarg z udziałem wielu zainteresowanych stron lub przystąpienie do ogólnego porozumienia ramowego.

2. Mechanizmy rozpatrywania skarg są odpowiednio umocowane i rzetelne, dostępne, przewidywalne, bezpieczne, sprawiedliwe, przejrzyste, zgodne z prawami człowieka i elastyczne, jak określono w kryteriach skuteczności pozasądowych mechanizmów rozpatrywania skarg zawartych w zasadzie 31 Wytocznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka oraz w Komentarzu ogólnym nr 16 Komitetu Praw Dziecka ONZ. Mechanizmy takie pozwalają zgłaszać zastrzeżenia anonimowo albo poufnie, stosownie do przypadku i zgodnie z prawem krajowym.

Środa, 10 marca 2021 r.

3. Mechanizm rozpatrywania skarg zapewnia szybkie i skuteczne reagowanie zarówno na ostrzeżenia, jak i zgłoszenia zastrzeżeń zainteresowanych stron.
4. Przedsiębiorstwa składają sprawozdania na temat zastrzeżeń zgłoszonych za pośrednictwem ich mechanizmów rozpatrywania skarg, a także regularnie składają sprawozdania z postępów poczynionych w tych przypadkach. Wszystkie informacje publikuje się w sposób, który nie zagraża bezpieczeństwu zainteresowanych stron, w tym nie ujawnia się ich tożsamości.
5. Mechanizmy rozpatrywania skarg umożliwiają przedstawianie przedsiębiorstwu propozycji dotyczących sposobu reagowania na potencjalny lub rzeczywisty negatywny wpływ.
6. Przy opracowywaniu mechanizmów rozpatrywania skarg przedsiębiorstwa podejmują decyzje w oparciu o stanowisko zainteresowanych stron.
7. Korzystanie z mechanizmu rozpatrywania skarg nie uniemożliwia skarżącym dostępu do mechanizmów sądowych.

Artykuł 10

Pozasądowe środki naprawcze

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby przedsiębiorstwo podjęło proces naprawczy lub współpracowało w takim procesie, gdy stwierdzi, że wyrządziło szkodę lub przyczyniło się do jej powstania. Gdy przedsiębiorstwo stwierdzi, że ma bezpośredni związek z negatywnym wpływem na prawa człowieka, środowisko lub dobre rządy, wówczas współpracuje w procesie naprawczym, jak najlepiej wykorzystując swoje możliwości.
2. Środek naprawczy można zaproponować w wyniku mediacji za pośrednictwem mechanizmu składania skarg określonego w art. 9.
3. Środek naprawczy ustala się w konsultacji z zainteresowanymi stronami, których to dotyczy, i może polegać on na: rekompensacie finansowej lub niefinansowej, przywróceniu stanu poprzedniego, przeprosinach publicznych, zwrocie, rehabilitacji lub wkładzie w dochodzenie.
4. Przedsiębiorstwa zapobiegają wyrządzeniu dodatkowej szkody, gwarantując, że dana szkoda nie zostanie wyrządzona ponownie.
5. Państwa członkowskie zapewniają, aby propozycja środka naprawczego złożona przez przedsiębiorstwo nie uniemożliwiała zainteresowanym stronom wystąpienia z powództwem cywilnym zgodnie z prawem krajowym. W szczególności nie można wymagać od ofiar, aby dochodziły pozasądowych środków naprawczych, zanim wystąpią do sądu, ani też toczące się postępowanie przed mechanizmem rozpatrywania skarg nie może utrudniać ofiarom dostępu do sądu. Decyzje wydane w ramach mechanizmu rozpatrywania skarg są należycie uwzględniane przez sądy, ale nie są dla nich wiążące.

Artykuł 11

Sektorowe plany działania w zakresie należytej staranności

1. Państwa członkowskie mogą zachęcać do przyjmowania dobrowolnych sektorowych lub międzysektorowych planów działania w zakresie należytej staranności na szczeblu krajowym lub unijnym, mających na celu koordynację strategii przedsiębiorstw w zakresie należytej staranności.

Przedsiębiorstwa uczestniczące w sektorowych lub międzysektorowych planach działania w zakresie należytej staranności nie są zwolnione z obowiązków przewidzianych w niniejszej dyrektywie.

2. Państwa członkowskie zapewniają właściwym zainteresowanym stronom – szczególnie związkom zawodowym, przedstawicielom pracowników i organizacjom społeczeństwa obywatelskiego – prawo do udziału w określaniu sektorowych planów działania w zakresie należytej staranności, z zastrzeżeniem obowiązku spełnienia przez każde przedsiębiorstwo wymogów określonych w art. 5.
3. Sektorowe plany działania w zakresie należytej staranności mogą przewidywać jeden wspólny mechanizm rozpatrywania skarg dla przedsiębiorstw objętych ich zakresem. Mechanizm rozpatrywania skarg jest zgodny z art. 9 niniejszej dyrektywy.
4. Opracowywanie sektorowych mechanizmów rozpatrywania skarg odbywa się w oparciu o stanowisko zainteresowanych stron.

Środa, 10 marca 2021 r.

Artykuł 12**Nadzór**

1. Każde państwo członkowskie wyznacza co najmniej jeden właściwy organ krajowy odpowiedzialny za nadzór nad stosowaniem niniejszej dyrektywy transponowanej do prawa krajowego oraz za rozpowszechnianie najlepszych praktyk w zakresie należytej staranności.
2. Państwa członkowskie zapewniają, aby właściwe organy krajowe wyznaczone zgodnie z ust. 1 były niezależne i posiadały zasoby kadrowe, techniczne i finansowe, pomieszczenia, infrastrukturę i wiedzę fachową niezbędne do skutecznego wykonywania obowiązków.
3. Do dnia ... [data transpozycji niniejszej dyrektywy] państwa członkowskie przekazują Komisji nazwy i adresy właściwych organów. Państwa członkowskie informują Komisję o wszelkich zmianach nazw i adresów właściwych organów.
4. Komisja podaje do wiadomości publicznej, także w internecie, wykaz właściwych organów. Komisja aktualizuje ten wykaz.

Artykuł 13**Dochodzenia dotyczące przedsiębiorstw**

1. Właściwe organy państw członkowskich, o których mowa w art. 14, są uprawnione do prowadzenia dochodzeń w celu zapewnienia, aby przedsiębiorstwa wywiązywały się z obowiązków określonych w niniejszej dyrektywie, co obejmuje również przedsiębiorstwa, które oświadczyły, że nie odnotowały żadnego potencjalnego lub rzeczywistego negatywnego wpływu na prawa człowieka, środowisko lub dobre rządy. Te właściwe organy są upoważnione do kontrolowania przedsiębiorstw i do rozmów z zainteresowanymi stronami lub ich przedstawicielami, których sprawa dotyczy rzeczywiście lub potencjalnie. Takie kontrole mogą obejmować badanie strategii przedsiębiorstwa w zakresie należytej staranności i badanie funkcjonowania mechanizmu rozpatrywania skarg oraz kontrole na miejscu.

Przedsiębiorstwa udzielają wszelkiej pomocy niezbędnej do ułatwienia właściwym organom prowadzenia dochodzeń.

2. Dochodzenia, o których mowa w ust. 1, prowadzi się przy zastosowaniu podejścia opartego na analizie ryzyka lub gdy właściwy organ dysponuje odpowiednimi informacjami o podejrzeniu naruszenia przez przedsiębiorstwo obowiązków przewidzianych w niniejszej dyrektywie, w tym opartymi na uzasadnionych i racjonalnych zastrzeżeniach osób trzecich.
3. Komisja i właściwe organy państw członkowskich, o których mowa w art. 12, ułatwiają zgłaszanie przez osoby trzecie uzasadnionych i racjonalnych zastrzeżeń, o których mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, za pomocą środków takich, jak zharmonizowane formularze do celu zgłaszania zastrzeżeń. Komisja i właściwe organy zapewniają skarżącym prawo do zażądania, aby ich zastrzeżenia pozostały poufne lub anonimowe, zgodnie z prawem krajowym. Właściwe organy państw członkowskich, o których mowa w art. 12, zapewniają możliwość wypełnienia takiego formularza również drogą elektroniczną.
4. Właściwy organ informuje skarżącego o postępach i wynikach dochodzenia w rozsądnym terminie, w szczególności jeżeli konieczne jest dalsze dochodzenie lub koordynacja z innym organem nadzoru.
5. Jeżeli w wyniku działań podjętych zgodnie z ust. 1 właściwy organ stwierdzi naruszenie niniejszej dyrektywy, przyznaje danemu przedsiębiorstwu odpowiedni czas na podjęcie działań naprawczych, jeżeli takie działania są możliwe.
6. Państwa członkowskie zapewniają, aby można było nakazać zastosowanie przez dane przedsiębiorstwo środków tymczasowych lub, zgodnie z zasadą proporcjonalności, tymczasowe zawieszenie działalności, jeżeli naruszenie niniejszej dyrektywy mogłoby bezpośrednio prowadzić do nieodwracalnej szkody. W przypadku przedsiębiorstw podlegających prawu państwa trzeciego, które prowadzą działalność na rynku wewnętrznym, tymczasowe zawieszenie działalności może oznaczać zakaz jej prowadzenia na rynku wewnętrznym.
7. Państwa członkowskie przewidują sankcje zgodnie z art. 18 w odniesieniu do przedsiębiorstw, które nie podejmą działań naprawczych w wyznaczonym terminie. Właściwe organy krajowe są uprawnione do nakładania grzywnien administracyjnych.

Środa, 10 marca 2021 r.

8. Państwa członkowskie zapewniają, aby właściwe organy krajowe prowadziły ewidencję dochodzeń, o których mowa w ust. 1, obejmującą w szczególności informacje o ich charakterze i wynikach, a także ewidencję wszelkich wezwań do działania naprawczego wydanych na podstawie ust. 5. Właściwe organy publikują sprawozdanie roczne z działalności zawierające informacje o najpoważniejszych przypadkach niezgodności oraz o tym, jak im zaradzono, z należytym uwzględnieniem tajemnicy handlowej.

Artykuł 14

Wytyczne

1. Aby zagwarantować przedsiębiorstwom jasność i pewność, a także zapewnić spójność stosowanych przez nie praktyk, Komisja – w konsultacji z państwami członkowskimi i OECD oraz przy wsparciu Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Europejskiej Agencji Środowiska oraz Agencji Wykonawczej ds. Małych i Średnich Przedsiębiorstw – publikuje ogólne niewiążące wytyczne dla przedsiębiorstw dotyczące najlepszego sposobu wypełniania obowiązków w zakresie należytej staranności określonych w niniejszej dyrektywie. W wytycznych tych podaje się praktyczne wskazówki dotyczące tego, jak proporcjonalność i ustalanie priorytetów – z uwzględnieniem wpływu, sektorów i obszarów geograficznych – mogą być stosowane w odniesieniu do obowiązków w zakresie należytej staranności w zależności od wielkości przedsiębiorstwa i sektora, do którego ono należy. Wytyczne udostępnienia się nie później niż w dniu ... [18 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy].

2. Komisja – w konsultacji z państwami członkowskimi i OECD oraz przy wsparciu Agencji Praw Podstawowych, Europejskiej Agencji Środowiska oraz Agencji Wykonawczej ds. Małych i Średnich Przedsiębiorstw – może przygotować szczegółowe niewiążące wytyczne dla przedsiębiorstw prowadzących działalność w niektórych sektorach.

3. Przygotowując niewiążące wytyczne, o których mowa w ust. 1 i 2 powyżej, odpowiednio uwzględnia się Wytyczne ONZ dotyczące biznesu i praw człowieka, Trójstronną deklarację zasad dotyczących przedsiębiorstw wielonarodowych i polityki społecznej MOP, wytyczne OECD dotyczące należytej staranności w celu odpowiedzialnego prowadzenia działalności gospodarczej, wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych, wytyczne OECD dotyczące odpowiedzialnych łańcuchów dostaw minerałów, wytyczne OECD w zakresie należytej staranności dotyczące odpowiedzialnych łańcuchów dostaw w sektorze odzieżowo-obuwniczym, wytyczne OECD dla inwestorów instytucjonalnych dotyczące odpowiedzialnego prowadzenia działalności gospodarczej, wytyczne OECD dotyczące należytej staranności w zakresie odpowiedzialnego kredytowania przedsiębiorstw i gwarantowania emisji papierów wartościowych oraz wytyczne OECD/FAO dotyczące odpowiedzialnego łańcucha dostaw rolnych, komentarz ogólny nr 16 Komitetu Praw Dziecka ONZ dotyczący obowiązków państwa dotyczących wpływu sektora przedsiębiorstw na prawa dziecka, a także zasady UNICEF dotyczące praw dziecka i przedsiębiorczości. Komisja dokonuje okresowego przeglądu adekwatności swoich wytycznych i dostosowuje je do nowych najlepszych praktyk.

4. Komisja regularnie aktualizuje zestawienia informacji na temat poszczególnych państw i udostępnia je opinii publicznej, aby przekazywać aktualne informacje na temat międzynarodowych konwencji i traktatów ratyfikowanych przez każdego z partnerów handlowych Unii. Komisja gromadzi i publikuje dane handlowe i celne dotyczące pochodzenia surowców oraz półproduktów i produktów gotowych, a także publikuje informacje o ryzyku potencjalnego lub rzeczywistego negatywnego wpływu na prawa człowieka, środowisko i dobre rządy, odnoszącym się do niektórych krajów lub regionów, sektorów i podsektorów oraz produktów.

Artykuł 15

Środki szczegółowe wspierające małe i średnie przedsiębiorstwa

1. Państwa członkowskie zapewniają dostępność specjalnego portalu dla małych i średnich przedsiębiorstw, gdzie mogłyby one znaleźć wskazówki oraz uzyskać dodatkowe wsparcie i informacje na temat jak najlepszego wypełniania obowiązków w zakresie należytej staranności.

2. Małe i średnie przedsiębiorstwa kwalifikują się do wsparcia finansowego na potrzeby wypełniania obowiązków w zakresie należytej staranności, w ramach unijnych programów wsparcia małych i średnich przedsiębiorstw.

Artykuł 16

Współpraca na szczeblu Unii

1. Komisja powołuje europejską sieć ds. należytej staranności złożoną z właściwych organów, aby zapewnić, wraz z właściwymi organami krajowymi, o których mowa w art. 12, koordynację i konwergencję praktyk regulacyjnych, dochodzeniowych i nadzorczych, wymianę informacji oraz monitorowanie działań właściwych organów krajowych.

Środa, 10 marca 2021 r.

Właściwe organy krajowe współpracują w celu egzekwowania obowiązków przewidzianych w niniejszej dyrektywie.

2. Komisja, wspierana przez Agencję Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Europejską Agencję Środowiska oraz Agencję Wykonawczą ds. Małych i Średnich Przedsiębiorstw, publikuje tablicę wyników w zakresie należytej staranności w oparciu o informacje przekazywane przez właściwe organy krajowe i we współpracy z innymi ekspertami z sektora publicznego i z zainteresowanymi stronami.

Artykuł 17

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjmowania aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
2. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 3, powierza się Komisji na okres 5 lat od dnia ... [data wejścia w życie niniejszej dyrektywy].
3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 3, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna następnego dnia po jej opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej lub w późniejszym terminie określonym w tej decyzji. Nie wpływa ona na ważność jakichkolwiek już obowiązujących aktów delegowanych.
4. Przed przyjęciem aktu delegowanego Komisja konsultuje się z ekspertami wyznaczonymi przez każde państwo członkowskie zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa.
5. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
6. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 3 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski, ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie trzech miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o trzy miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 18

Sankcje

1. Państwa członkowskie przewidują proporcjonalne sankcje mające zastosowanie w przypadku naruszenia przepisów krajowych przyjętych zgodnie z niniejszą dyrektywą oraz stosują wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia ich wykonania. Przewidziane sankcje są skuteczne, proporcjonalne i odstrasżające oraz uwzględniają wagę popełnionych naruszeń i ich powtarzalność.
2. Właściwe organy krajowe mogą w szczególności nakładać proporcjonalne grzywny obliczone na podstawie obrotu przedsiębiorstwa, wykluczać przedsiębiorstwa czasowo albo na czas nieokreślony z zamówień publicznych, z pomocy państwa i z programów wsparcia publicznego, w tym programów opartych na agencjach kredytów eksportowych i pożyczkach, zajmować towary i stosować inne odpowiednie sankcje administracyjne.

Artykuł 19

Odpowiedzialność cywilna

1. Fakt, że przedsiębiorstwo wywiązuje się z obowiązków w zakresie należytej staranności, nie zwalnia go z odpowiedzialności, którą może ponosić na mocy prawa krajowego.
2. Państwa członkowskie zapewniają obowiązywanie systemu odpowiedzialności, w ramach którego przedsiębiorstwa mogą, zgodnie z prawem krajowym, być pociągane do odpowiedzialności i stosować środki naprawcze w przypadku wszelkich szkód wynikających z potencjalnego lub rzeczywistego negatywnego wpływu na prawa człowieka, środowisko lub dobre rządy, który dane przedsiębiorstwa lub przedsiębiorstwa znajdujące się pod ich kontrolą spowodowały lub do którego przyczyniły się przez działanie lub zaniechanie.

Środa, 10 marca 2021 r.

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby w ramach systemu odpowiedzialności, o którym mowa w ust. 2, przedsiębiorstwa, które udowodnią, że dołożyły wszelkich starań zgodnie z niniejszą dyrektywą w celu uniknięcia danej szkody lub że szkoda wystąpiłaby nawet przy dołożeniu wszelkich starań, nie ponosiły odpowiedzialności za tę szkodę.

4. Państwa członkowskie zapewniają racjonalny termin przedawnienia roszczeń z tytułu odpowiedzialności cywilnej w przypadku szkód wynikających z negatywnego wpływu na prawa człowieka i środowisko.

Artykuł 20

Prawo prywatne międzynarodowe

Państwa członkowskie zapewniają, by odpowiednie przepisy niniejszej dyrektywy były uznawane za przepisy wymuszające swoje zastosowanie zgodnie z art. 16 rozporządzenia (WE) nr 864/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽¹³⁾.

Artykuł 21

Transpozycja

1. Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy do dnia ... [w terminie 24 miesięcy od dnia jej wejścia w życie]. Niezwłocznie powiadamiają o tym Komisję.

2. Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Sposób dokonywania takiego odniesienia określany jest przez państwa członkowskie.

3. Państwa członkowskie przekazują Komisji teksty najważniejszych przepisów prawa krajowego w dziedzinie objętej zakresem niniejszej dyrektywy.

Artykuł 22

Wejście w życie

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

⁽¹³⁾ Rozporządzenie (WE) nr 864/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. dotyczące prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych („Rzym II”) (Dz.U. L 199 z 31.7.2007, s. 40).